

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra aplikované matematiky a informatiky

Bakalářská práce

Prácheňsko – venkovský cestovní ruch v kontextu udržitelnosti

Vypracovala: Kateřina Slámová
Vedoucí práce: doc. RNDr. Renata Klufová, Ph.D.

České Budějovice 2022

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Kateřina SLÁMOVÁ
Osobní číslo: E19103
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání
Téma práce: Prácheňsko – venkovský cestovní ruch v kontextu udržitelnosti
Zadávací katedra: Katedra aplikované matematiky a informatiky

Zásady pro vypracování

Cílem práce je hodnocení historického vývoje a současného využití oblasti Prácheňska aktivitami venkovského cestovního ruchu v kontextu udržitelnosti. Součástí práce je hodnocení nabízených produktů a služeb, vývoj intenzity využití oblasti cestovním ruchem. Na základě detailní analýzy budou pak formulována doporučení pro další využití v souladu s konceptem udržitelnosti.

Metodický postup:

1. Studium teoretických východisek.
2. Příprava a realizace vlastního výzkumu.
3. Analýza vývoje a současného stavu.
4. Syntéza výsledků a poznatků.
5. Návrh opatření na základě zjištěných poznatků.

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

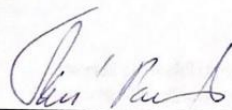
Seznam doporučené literatury:

1. Fialová, D. (2014). *Transformace venkova: Turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
2. Harris, R., Griffin, T., & Williams, P. (2002). *Sustainable Tourism: A Global Perspective*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
3. Horáková, H., & Pearce, D. (2012). *Frameworks for Tourism Research*. Wallingford: CABI Publishing.
4. Pásková, M., & Zelenka, J. (2018). *Společensky odpovědný cestovní ruch*. Praha: Idea Servis.
5. Pearce, D. (2012). *Frameworks for Tourism Research*. Wallingford: CABI Publishing.
6. Stříbrná, M. (2015). *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press.
7. Závadná, L. S. (2015). *Udržitelný cestovní ruch. Principy, certifikace a měření*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
8. Závadná, L. S. (2018). *Udržitelné principy v cestovním ruchu českého venkova a jejich management*. Zlín: VeRBUM – Bačuvčik.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. RNDr. Renata Klufová, Ph.D.
Katedra aplikované matematiky a informatiky

Datum zadání bakalářské práce: 25. ledna 2021
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2022

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA

Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

doc. RNDr. Tomáš Mrkvička, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. února 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 2022

.....

Kateřina Slámová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat všem, kteří se podíleli na tvorbě mé bakalářské práce. Ať už to byli respondenti, kteří byli ochotni vyplnit můj dotazník, nebo rodina či kamarádi, kteří mi vždy poradili a pomohli. Velké díky patří mé vedoucí, paní doc. RNDr. Renatě Klufové, Ph. D, za ochotu a cenné rady, které mi poskytla, a díky kterým jsem mohla tuto práci dokončit.

Obsah

1	Úvod	3
1.1	Cíl práce	4
1.2	Výzkumné otázky.....	4
2	Přehled řešené problematiky	5
2.1	Cestovní ruch	5
2.1.1	Typologie turismu	6
2.1.2	Účastníci cestovního ruchu.....	6
2.1.3	Destinace	7
2.1.4	Základní aspekty společenské odpovědnosti.....	7
2.2	Venkovský cestovní ruch	9
2.2.1	Ubytovací služby	10
2.2.2	Stravovací služby.....	11
2.2.3	Doprovodné programy.....	13
2.2.4	Zájmové skupiny hostů.....	14
2.3	Udržitelnost cestovního ruchu.....	16
2.3.1	Druhy a formy udržitelného cestovního ruchu	17
2.3.2	Historie udržitelného cestovního ruchu.....	20
2.3.3	Agenda 21.....	21
2.3.4	Česká republika a udržitelné chování.....	21
2.3.5	Pilíře udržitelného rozvoje	22
2.3.6	Iritační index.....	24
3	Metodika.....	26
4	Řešení a výsledky	27
4.1	Historie Prácheňska.....	27
4.2	Místní akční skupina (MAS).....	28
4.3	Regionální značka Prácheňsko.....	28

4.4	Vymezení regionu Prácheňsko.....	29
4.4.1	Geografické vymezení.....	30
4.4.2	Přírodní památky	30
4.4.3	Historické památky.....	32
4.4.4	Technické památky.....	33
4.5	Ubytovací zařízení	34
4.6	Stravovací zařízení	35
4.7	Dotazníkové šetření.....	36
4.8	Syntéza výsledků a poznatků	44
4.9	Vnímání cestovního ruchu rezidenty	44
4.10	Hodnocení výsledků dotazníkového šetření.....	46
4.11	Návrhová část.....	59
5	Závěr.....	62
I.	Summary and keywords	63
II.	Seznam použitých zdrojů	64
III.	Seznam obrázků, tabulek a grafů.....	67
IV.	Seznam příloh.....	68
V.	Přílohy	68

1 Úvod

Cestovní ruch se v dnešní době stal nedílnou součástí života lidí. Prostřednictvím tohoto odvětví dochází k uspokojování potřeb lidí. Cestovní ruch se rozvíjí jak na národní úrovni, tak i na mezinárodní úrovni a přispívá ke snižování nezaměstnanosti či ke zvyšování hrubého domácího produktu. Kromě těchto pozitivních stránek, který cestovní ruch přináší, s sebou nese i stránky negativní. Mezi ně spadá jednoznačně zatížení životního prostředí, především dopravou (silniční, leteckou), příliš velké zatížení destinace turisty či jakýkoliv odpad z lidské činnosti.

Je důležité uspokojovat naše potřeby bez poškození schopnosti budoucích generací uspokojit jejich potřeby a s cílem zachovat životní prostředí budoucím generacím, v co nejméně pozměněné podobě. Proto by se měl klást větší důraz na udržitelný rozvoj nejen v cestovním ruchu.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na turistickou oblast Prácheňsko, její historii a současné využití venkovského potenciálu v kontextu udržitelnosti. Jsou zde shrnuty přírodní a kulturně-historické památky, zhodnocení nabízených produktů a služeb a dále je zkoumána spokojenost rezidentů prostřednictvím dotazníkového šetření. Z něhož jsou vytvořeny hypotézy, které jsou následně statisticky okomentovány.

1.1 Cíl práce

Cílem práce je hodnocení historického vývoje a současného využití oblasti Prácheňska aktivitami venkovského cestovního ruchu v kontextu udržitelnosti. Součástí práce je hodnocení nabízených produktů a služeb, vývoj intenzity využití oblasti cestovním ruchem. Na základě detailní analýzy budou pak formulována doporučení pro další využití v souladu s konceptem udržitelnosti.

1.2 Výzkumné otázky

H1: Názory místních obyvatel na dostupnost služeb v území ovlivňuje jejich věk.

H2: Názor místních obyvatel na chování turistů s respektem k rezidentům v území ovlivňuje jejich vzdělání.

H3: Ochota pomáhat zlepšovat životní prostředí ovlivňuje socio-ekonomický status.

H4: Názory místních obyvatel na dopady nadměrného množství odpadků ovlivňuje pohlaví.

2 Přehled řešené problematiky

2.1 Cestovní ruch

Vymezení přesné definice cestovního ruchu je velmi obtížné, neboť se projevuje v mnoha formách a hlediskách. Podle Páskové a Zelenky (2013, s. 45) je turismus, „komplexní *společenský jev, jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity.*“

Českým ekvivalentem anglického slova „tourism“ je cestovní ruch nebo turismus. Obecně se předpokládá, že se jedná o aktivity, které se odehrávají mimo místo trvalého bydliště. Tyto aktivity jsou provozovány ve volném čase a jsou zaměřeny na nevýdělečné činnosti. Od migrace ho odlišujeme omezenou délkou trvání (Zelenka a kol., 2013).

Během 20. století se cestovní ruch vymezil několika definicemi, a mezinárodní organizace usilovaly o jejich sjednocení pro statistické účely sledování a pro mezinárodní srovnání cestovního ruchu. Mezinárodní definice cestovního ruchu vzešla na konferenci, kterou pořádala Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) v roce 1991 v kanadské Ottawě. „*Cestovní ruch je činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, a to na dobu kratší než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.*“ Pojem „místo mimo běžné životní prostředí“ je nejčastěji chápáno jako trvalé bydliště, ale může se jednat o jakékoliv místo, kde se osoba běžně vyskytuje. Za „přechodnou dobu“ mezinárodní cestovní ruch považuje 1 rok, u domácího je to pak 6 měsíců. „Výdělečná činnost“ je myšlena jako činnost, která je založena na trvalém či přechodném pracovním poměru (Beránek a kol., 2013).

Do 19. století a příchodu železnic, nebylo cestování snadnou volbou, proto myšlenka cestovat pro potěšení, např. pro navštívení krásné krajiny, je relativně nedávným pojmem. Navzdory tomu, že ročně cestuje několik stovek milionů lidí je snaha o definici cestovního ruchu složitější, než by se možná dalo očekávat. Tato problematika je odrazem jak složitosti cestovního ruchu, tak skutečností, že se zúčastněné strany liší a především se liší jejich potřeby a zájmy. Mezi zainteresované strany do cestovního ruchu řadíme

vládu, turistický průmysl, agentury pro rozvoj, místní komunity, nevládní organizace a turisty (Holden, 2008).

2.1.1 Typologie turismu

V odborné literatuře je možné se setkat s členěním turismu na druhy a formy. Autoři používají při tomto vymezení různá hlediska. Vzhledem k této nejednotnosti bude dále používáno zastřešujícího pojmu „typ“ turismu. Jednotlivé typy se vzájemně prolínají, neexistují obvykle v jednoznačné podobě a jsou takto označovány např. pro potřeby statistického sledování (Palatková a Zichová, 2011).

S ohledem na výše uvedené lze turismus členit dle těchto kritérií:

- **místo realizace** – domácí, výjezdový, příjezdový;
- **vztah k platební bilanci státu** – aktivní, pasivní;
- **plátce nákladů** – komerční, sociální;
- **způsob zabezpečení cesty a pobytu** – organizovaný, neorganizovaný;
- **věk účastníků** – děti, mládež, rodiny s dětmi, osoby v produktivním věku bez účasti dětí, senioři;
- **délka pobytu** – jednodenní, krátkodobý, dlouhodobý;
- **převažující prostředí** – městský, venkovní, ve střediscích turismu;
- **převažující motivace** – dovolená, návštěva příbuzných a známých, vzdělávání a školení, zdravotní turismus, náboženský a poutní turismus, nákupní turismus, tranzitní turismus, obchodní a profesní turismus (Palatková a Zichová, 2011).

2.1.2 Účastníci cestovního ruchu

Mezi další pojmy, které je potřeba přesně vymezit a definovat spadají účastníci cestovního ruchu.

Stálý obyvatel neboli resident je osoba, která v domácím cestovním ruchu žije na daném místě alespoň 6 po sobě následujících měsíců před příjezdem do jiného místa na dobu kratší 6 měsíců. V mezinárodním cestovním ruchu je rezidentem osoba, která v dané zemi žije alespoň 1 rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší 1 roku.

Návštěvník je osoba, která cestuje do jiné země, než ve kterém má své trvalé bydliště, anebo jiného místa ve své zemi, ale mimo své bydliště, a to na dobu kratší než 1 rok (respektive 6 měsíců). Hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.

Výletník nebo **jednodenní návštěvník** je takový návštěvník, který cestuje na dobu kratší 24 hodin, aniž by v navštíveném místě přenocoval.

Samostatnou kategorií je pak **tranzitní návštěvník**. To je návštěvník, který se zastaví v dané lokalitě nebo zemi na své cestě do jiného cíle cesty, přičemž se může jednat jak o jednodenního návštěvníka, tak také o turistu (Beránek a kol., 2013).

2.1.3 Destinace

Destinaci můžeme chápat jako geografický prostor (stát, region, lokalita), který si turista vybere za cíl svojí cesty. Postavení destinace na trhu cestovního ruchu může mít lokální charakter, národní charakter anebo globální charakter. Je tedy patrné, že destinace může být vytvořena a může se předkládat na globální, mezinárodní, trans národní, národní, regionální, přeshraniční či lokální úrovni. Destinace také může být teritoriálně limitovaná administrativními hranicemi. Destinace může být vytvořena na základě jednotného obsahového zaměření. (Novacká, 2013).

Podle Novacké (2013), jsou základní principy udržitelného rozvoje v destinaci chápány tak, že cestovní ruch je klíčovým zdrojem prosperity v destinaci. Různé formy cestovního ruchu nabízejí možnost poznat se a vzájemně respektovat atmosféru daného místa, kulturní odlišnosti a tradiční znalosti. Dále cestovní ruch představuje mnohem více než uspokojování potřeb prostřednictvím spotřeby služeb. Destinace cestovního ruchu je zdrojem znalostí a také potenciálním zdrojem duševního obohacení všech návštěvníků.

2.1.4 Základní aspekty společenské odpovědnosti

Do základních dimenzí společenské odpovědnosti řadíme environmentální, socio-kulturní a ekonomickou dimenzi. Tyto dimenze jsou plně uplatnitelné v cestovním ruchu. S ohledem na místní podmínky v destinacích, k jejich geografickému profilu, kulturnímu a přírodnímu dědictví, historickému vývoji a k celkovému charakteru cestovního ruchu

je zároveň podstatné kladení důrazu na destinační specifické aspekty společenské odpovědnosti (Pásková a Zelenka, 2018).

První dimenze společenské odpovědnosti v cestovním ruchu je **environmentální dimenze**. Tato dimenze je nejčastěji zkoumána a zaváděna ke vztahu k návštěvníkům a poskytovatelům služeb cestovního ruchu. Při optimalizaci dopadů cestovního ruchu na přírodní prostředí tvoří totiž tyto aktéři cestovního ruchu klíčovou roli. Měla by být zkoumána a zaváděna zejména k místní komunitě a ochráncům přírody a krajiny při hledání rovnováhy mezi ochranou a zpřístupněním přírodního dědictví. Pokud dojde ke vhodnému zpřístupnění přírodního dědictví a jeho interpretace, může se vytvořit vztah návštěvníků k přírodě a tím dojít ke zvýšení environmentální dimenze jejich společenské odpovědnosti (Pásková a Zelenka, 2018).

Sociokulturní dimenze společenské odpovědnosti v CR¹ je zkoumána a zaváděna ve vztahu k místní komunitě v souvislosti s prevencí, zvyky, kompenzací nežádoucích vlivů na její kulturu, vnímání nežádoucích externalit CR a na její životní úroveň (zde se mísí s ekonomickou dimenzí). Měla by být zkoumána a zaváděna zejména ve vztahu k návštěvníkům. Právě u nich může dojít prostřednictvím interpretace místního kulturního dědictví, místní kultury a způsobu myšlení k vyvolání a posílení sociokulturní odpovědnosti. Tato dimenze by měla být zkoumat a uplatňovat také ve vztahu k zaměstnancům poskytovatelů služeb cestovního ruchu, kteří tvoří významnou část realizace společenské odpovědnosti v destinaci. Je nezbytné jim zabezpečit důstojné a zdravotně nezávadné pracovní podmínky a možnosti kvalifikačního růstu. Hlavním prvkem v sociokulturní dimenzi společenské odpovědnosti v cestovním ruchu je hrozba komercializace nehmotného kulturního dědictví, především v podobě inscenování tradic a lokálního životního stylu především folkloru, slavností a obřadů (Pásková a Zelenka, 2018).

V cestovním ruchu je **ekonomický** potenciál stále rostoucí, související i s postupnou změnou současné společnosti zejména ve vyspělých zemích na společnost informačně znalostní s vysokým podílem sdíleného virtuálního prostoru. Avšak velká část příjmů z cestovního ruchu a daně z nich vybrané často směřují mimo destinaci a v cestovním ruchu je využito pracovní síly sezónně migrující z významné části do destinace. To pak vede k situaci, kdy v mnoha destinacích převažuje negativní vliv ve formě neúměrně se zvyšující míry sdílení místních zdrojů s návštěvníky, negativní externality cestovního

¹ CR = cestovní ruch

ruchu a únik financí mimo destinaci nad pozitivními ekonomickými přínosy cestovního ruchu. Tím rozumíme zejména multiplikační efekt cestovního ruchu, zvyšování životní úrovně místních obyvatel a zlepšování infrastruktury. Ekonomická dimenze společenské odpovědnosti by měla spočívat zejména v preferenci místních „zdrojů“ (odebírání produktů od místních dodavatelů, zaměstnávání rezidentů), v odpovídajícím odměňování zaměstnanců, v šíření společenské odpovědnosti v sítích dodavatelů na základě horizontální i vertikální spolupráce a ve finanční podpoře místních aktivit (Pásková a Zelenka, 2018).

2.2 Venkovský cestovní ruch

Venkovský cestovní ruch je jedna z forem cestovního ruchu, která se provozuje mimo oblast velkých rekreačních center, na venkově. Jedná se o cestovní ruch, který harmonizuje s přírodou, venkovským prostředím a krajinou. Avšak je při něm využíván kulturní a společenský prostor venkova. Venkov je definovaný mimo jiné na základě nižší hustoty zalidnění a nižšího počtu obyvatel. V České republice mluvíme v této souvislosti o tradičním chataření a chalupaření (Závodná, 2015).

Tento cestovní ruch je realizován mimo urbanizované celky v ekologicky příznivém prostředí venkova a často bývá některými autory zařazován do tzv. zeleného turismu. Palatková a Zichová (2011, s. 24) říkají, že: *„Venkovský turismus je vedle vzájemné koexistence s městským turismem jakýmsi protipólem masového turismu realizovaného zejména ve střediscích turismu a jsou s ním spojeny převážně environmentálně příznivé typy turismu. Vedle úzkého kontaktu s přírodou je motivem účasti také poznání života na venkově s možností zapojení se do určitých pracovních aktivit.“*

První zájem o rekreaci na venkově se objevil již v devatenáctém století jako odezva na stres a špínu průmyslových měst. Prvky venkovského pozadí zachycovala řada spisovatelů. Mezi prvními místy venkovské turistiky podporovanými železničním marketingem a kapitálovými investicemi byly Alpy a americké Skalisté hory (Stříbrná, 2005).

V sedmdesátých až devadesátých letech se začala uplatňovat moderní venkovská turistika. Oproti venkovské turistice v devatenáctém století se jí účastní větší počet turistů. Díky soukromému automobilismu a mezinárodně dostupnému pronájmu aut bylo umožněno turistům dopravit se do oblastí ležících daleko mimo železniční síť a železniční stanice, proto se i vzdálenost jejich cest prodloužila (Stříbrná, 2005).

2.2.1 Ubytovací služby

Typické ubytovací zařízení venkovského cestovního ruchu je charakteristické menší ubytovací kapacitou, ohleduplným vztahem k přírodě a rodinným zázemí. Těmto podmínkám nejlépe vyhovuje ubytování v soukromí anebo z hromadných ubytovacích zařízení je nevhodnější penzion (Stříbrná, 2005).

Pro provozování venkovské turistiky je velmi důležitý standard ubytovacích služeb. Všechny oborové normy byly zrušeny k 31. prosinci 1993, nicméně existuje doporučení o ubytovacím standardu, které vydaly Národní federace hotelů a restaurací ČR, Sdružení podnikatelů v pohostinství a cestovním ruchu, Sdružení hoteliérů a restaurátérů (HO-REKA), Svaz podnikatelů ve venkovské turistice a agroturistice, Klub českých turistů a Živnostenské společenstvo provozovatelů kempů a chatových osad. Tyto standardy nejsou závazné, avšak je vhodné na ně brát zřetel (Stříbrná, 2005).

Ubytování v soukromí je typické převážně pro agroturistiku. Lze ho provozovat pronájmem bytu nebo rekreačního objektu (např. chalupa, chata, srub, rekreační domek). Hromadná ubytovací zařízení připadající v úvahu pro provozování venkovské turistiky jsou především penziony a malé hotely (Stříbrná, 2005).

Prostor pro ubytování by měl na hosty působit příjemně a sympaticky. K vybavení interiéru se hodí dřevo nebo ručně zpracované tkaniny. Je důležité dbát na funkčnost a možnost snadné údržby místnosti při zařizování interiérů. Nejen k umístění zemědělských strojů se využívá prostor dvora statku či usedlosti, ale i k parkování osobních automobilů ubytovaných hostů. Je tedy potřebné tento prostor dotvořit např. šterkem či dlažbou. Přilehlé plochy je možno osadit stromy, keři a další zelení. K tvorbě příjemného prostředí, které účastník na venkovském cestovním ruchu vyhledává, jsou zahrady s zemědělskými plodinami a okrasnými květinami (Orieška, 2010).

Jak už bylo zmíněno, pro ubytování v soukromí je typické rodinné zázemí. Často je pro hosta rozhodující první dojem při příjezdu, proto by ubytovací zařízení ani jeho okolí nemělo být zanedbané. Poskytovatel služeb by při prvním kontaktu s hostem jej měl seznámit s ubytovacím zařízením, poučit ho, kde se, co nalézá (např. kde může uložit lyže, zaparkovat auto apod.) Mezi ubytovatelem a ubytovaným dochází k uzavření smlouvy, kde jsou vymezeny podmínky pobytu hosta v ubytovacím zařízení. Ve vstupním objektu

prostoru, případně v pokoji, má být na viditelném místě umístěn ubytovací řád a ceník ubytovacích a dalších zpoplatněných služeb (Orieška, 2010).

Pokoj má být uzamykatelný i zevnitř a označen číslem nebo symbolem (např. v zařízeních pro rodinnou rekreaci s malými dětmi je možné použít obrázky zvířat, oblíbených pohádek apod.). Jednotlivé prostory pokojů musí být podle svého účelu osvětleny s možností zclonění (žaluzie, závěsy) a dobře větratelné. Nábytek má být v dobrém stavu, praktický a pohodlný. Dále by měl být pokoj vybaven věšáky na oděvy a možností sušení oděvů. Na požádání hosta je možné do pokoje umístit i dětské lůžko či dětskou židličku na jídlo. Řádná údržba pokojů a výměna ložního prádla a ručníků je samozřejmostí (Orieška, 2010).

Ubytovatel může úhradu za ubytování a s ním poskytnuté služby inkasovat od hosta v hotovosti. V úvahu přicházejí i platby zálohy předem. Zbývající částka se uhradí zpravidla po skončení pobytu. Při odjezdu by se měl poskytovatel zeptat hosta, jak byl se službami spokojen a rozloučit se s ním přání šťastné cesty (Orieška, 2010).

2.2.2 Stravovací služby

Na ubytovací služby zpravidla navazující služby stravovací. Každý účastník venkovského cestovního ruchu ubytovaný v soukromí očekává, že mu tyto služby budou od provozovatele poskytnuty. Případně, že dostane od poskytovatele náležitě vybavenou kuchyňku. V pokoji by se měl nacházet prostor a vybavení pro konzumaci stravy (stůl a sedací nábytek), odložení nebo skladování potravin (chladnička, police) a tepelný zdroj. Stravovací služby lze poskytnout i v jiném veřejně přístupném stravovacím zařízení (Orieška, 2010).

Nabídka pokrmů a nápojů připravovaných poskytovatelem ubytování v soukromí má zpravidla charakter menu. Jednoduché menu se skládá z polévky, hlavního chodu, moučníku nebo kávy. Rozšířené menu zahrnuje aperitiv a další pokrmy a nápoje. Cena menu se stanoví souhrnnou částkou. Ve stravovacích zařízeních je nabídka pokrmů a nápojů uvedena v jídelním a nápojovém lístku. Nabídkový lístek by měl odrážet i charakter venkovského cestovního ruchu a vycházet ze sezónních produktů (Orieška, 2010).

Gastroturismus na venkově mimo jiné pozitivně působí na růst příjmů domácího obyvatelstva, zlepšuje celkový obraz místa, zvyšuje návštěvnost a průměrné výdaje hostů

a vytváří nové pracovní příležitosti. Za hlavní cíl je seznámit návštěvníky s tradiční kuchyní dané oblasti. Produkty gastronomie můžeme považovat za součást nehmotného kulturního dědictví země či regionu, ale i jejich obyvatel, které by se mělo uchovávat (Šíp a kol., 2020).

Do specifických českých prvků venkovské kuchyně můžeme zařadit houskové či ovocné knedlíky, bramborová jídla (bramborové placky), omáčky a polévky (jihočeská kulajda), koláče a buchty. Do nápojů řadíme samozřejmě pivo, jež má v naší zemi bohatou tradici, nebo kvalitní vína, bylinné likéry a slivovice. Víno dominuje především na jižní Moravě, například vinné sklepy v Mikulově, v Zaječčí, ve Valticích nebo v Pavlově mají více než čtyřsetletou vinařskou tradici (Šíp a kol., 2020).

Venkovskou gastronomii vždy ovlivňovaly roční období či církevní a světské svátky. Dodnes se dodržují kromě typických svátků Vánoc a Velikonoc také masopustní průvody, oslava letnic a podobně. Na jaře je období půstu, které je především na moravském venkově dodržováno. Je to čas polévek (mrkvových, zelných), ale i salátů a nádivek. Opomenout bychom neměli tradiční velikonoční pečení beránků a mazanců. K létu patří na venkově především příprava moučníků nebo koláčů s ovocem. Dodnes dostávají velké oblibě také džemy. Podzimní gastronomie se představuje jako období brambor. Dochází také ke sklizni zeleniny a švestek, ze kterých se vaří povidla nebo se pálí. V období zimy se zavařují a suší houby nebo se konají zabíjačky. Na Vánoce se podává tradiční kapr, či kuba s houbami. Typické je i pečení vánočního cukroví (Šíp a kol., 2020).

Suroviny k přípravě pokrmů jsou získávány dodavatelským způsobem, ale většinou v kombinaci s vlastními výrobky, nebo od místních biofarem. Produkce podnikatele ve venkovském cestovním ruchu se může přizpůsobit místním podmínkám, tvořící zajímavý sortiment pro hosty obsahující např.: mléko, tvaroh, různé druhy sýrů (ovčí, kozí), zeleninu a ovoce, uzené maso, klobásy, zabíjačkové výrobky, med, víno z vlastních vinných sklepů s možností ochutnávky, v sezóně prodej burčáku, destiláty z ovoce apod (Orieška, 2010).

Oblíbené u návštěvníků jsou také večery u táboráku, kde si host může sám připravit nějakou specialitu či si opéct uzeninu. V blízkosti objektu, kde je host ubytován, je možné vybudovat stálé ohniště nebo venkovní gril (Orieška, 2010).

2.2.3 Doprovodné programy

Doprovodné programy zvýrazňují atraktivnost nabízených služeb a dávají mu osobitý charakter, neboť cestovní ruch není pouze jen o stravování a ubytování hostů, nýbrž se jedná i o péči o jejich volný čas. Doprovodný program umožňuje provozovateli nabídnout určitou specializaci, tudíž i výjimečnost v nabídce. Nemusí se jednat o program, který je organizovaný přímo ubytovatelem, nýbrž o zprostředkované aktivity ve vazbě na okolí nebo na sportovní akce provozované jinými podnikateli v okolí (Stříbrná, 2005).

Jako první si přiblížíme doprovodný programy pro agroturistiku. Agroturistika se řadí mezi specifické produkt se specifickým zázemím. Výjimečnost tkví v přímém spojení turistů a návštěvníků se zemědělským prostředím.

- **Stravování** – strava spjatá s vesnicí a zemědělstvím (biopotraviny, mléko a brambory, houbové speciality, bylinkové čaje, zabíjačkové hody);
- **Zemědělské činnosti** – pomoc při senoseči, žních, pasení hospodářských zvířat, úklid stájí a chlévů;
- **Projížd'ky na koních** – projížd'ky na koni, jízda bryčkou nebo kočárem;
- **Lov zvěře, rybaření** – závislost na celkovém zázemí farmy, tj. na rozsahu vlastnictví rybníků a lesů;
- **Houbaření, sběr lesních plodin;**
- **Letní a zimní sporty** – pěší turistika, koupání, bruslení, lyžování, sáňkování (Stříbrná, 2005).

Doprovodný program pro venkovskou turistiku bude bezprostředně spjat s přírodou, krajinou a venkovským prostředím. Může v podstatě nabídnout podobné doprovodné programy jako agroturistika, s tím rozdílem, že venkovská turistika může nabídnout využití celé oblasti z hlediska kulturního, historického a společenského zázemí.

- **Sport – jezdeckví** spojené s výukou jízdy na koni (jezdecké školy), rybaření a lov zvěře, houbaření a sběr lesních plodin, pěší turistika, cykloturistika, horská turistika, vodní sporty, zimní sporty, solária, volejbal, golf, tenis apod.;
- **Historie, kultura, příroda** – hrady, zámky, kláštery, krasové jeskyně a přírodní útvary, výskyt vzácných květin, muzea, poutě;

- **Řemesla – ukázky** tradičních řemesel (mlýny, kovárny, krajkářství), zprovoznění historických průmyslových a výrobních objektů (železnice, větrné a vodní mlýny, sýrárny);
- **Zájezdní hostince – sjezd** spolužáků, víkendové setkání spolupracovníků nebo přátel;
- **Školy v přírodě – pobyty** lze realizovat i v málopočetných dětských kolektivech, dobrá cenová dostupnost;
- **Speciální klientela – rekreační pobyty** pro starší lidi, pobyty se zaměřením na mládež a rodiny pro invalidní občany, pro zahraniční klientelu (jazykové kurzy, keramické a malířské kurzy) (Stříbrná, 2005).

2.2.4 Zájmové skupiny hostů

Sportovně založení lidé očekávají, že budou mít možnost trénovat běh, plavat, hrát tenis i stolní tenis, minigolf atd. Ubytovatel by měl znát pěší či běžkové trasy a měl by poskytnout odborné informace o náležitostech určitých sportů. Volejbalové hřiště není náročné na peníze ani na čas zemědělce, proto je vhodné zařadit ho do nabídky doprovodných programů. Naopak plavecké bazény či tenisové kurty váží vysoké finanční prostředky na investice a údržbu, proto je vhodné provádět je ve spolupráci s jinými subjekty.

Cykloturisté se obejdou bez příliš velkého technického zázemí, běžné závady si dokážou většinou opravit sami. Možností je organizovat hvězdicové výlety² z vesnice na zajímavá přírodní či historická místa. Co se týká stezek, výjimku tvoří pevné asfaltové stezky, nicméně by cesta měla být uzpůsobena tak, aby se cyklista nemusel nepřetržitě věnovat sledování terénu před sebou.

Kluby či **spolky** věnující se sportovní činnosti (paintball, šipky) patří k nedílné součásti zájmových skupin hostů. Ti se rádi účastní i vesnických zábav, cvičení dobrovolných hasičů či folklórních slavností. U těchto hostů se dá předpokládat nadměrná hlučnost, která se může odreagovat v blízké diskotéce. Tito hosté si nestěžují na vybavení statku, naopak jsou štedří a chtějí se bavit.

Milovníci přírody očekávají pěší túry, pozorování zvěře či sbírání lesních plodů. Botanici budou chtít obohatit svůj herbář, mykologové budou toužit po nasbíraném plném

² ubytování na jednom místě, ze kterého se každý den odjíždí na výlety

koši hub. Hostitel by měl být na takto specializovanou skupinu připraven. Je vhodné vlastnit malou knihovnu přírodovědecké literatury, či domluvit návštěvu meteorologické nebo astronomické observatoře.

Rodiny s dětmi vyhledávají kontakt se zvířaty, pestrou nabídku her či knihovnu plnou pohádek. Je vhodné mít na zahradě prostor na táborák, aby bylo případně umožněno opékání na ohni. Nabídka pro rodiny s dětmi by měla obsahovat i další venkovní možnosti, například pískoviště, houpačky, kolotoč, bazének apod. Dětem hostů se dá umožnit zřít vlastní malý záhon. Při kontaktu dětí se zvířaty by se mělo dbát zvýšené opatrnosti.

Pro děti s pedagogickým doprovodem jsou vhodné programy jako návštěvy hradů a zámků, jeskyní, pořádání her v přírodě. Pro školy v přírodě lze dopředu připravit program, který může být konzultován s pedagogy a vedoucím skupiny. Zaujmout je může jízda na koni či pasení hus, ovcí a koz. Úspěch sklízí také noční pochody a bojové hry. Oblíbené jsou také nácvik a provedení divadelních představení, či vyprávění indiánských příběhů. Ubytovatel by měl dbát na dodržení speciálních stravovacích a ubytovacích předpisů pro děti.

Starší lidé očekávají pokoje vybavené sociálním zařízením, pohodlná lůžka, bezpečné a osvětlené schodiště, možnost sledování televizních pořadů, knížky a časopisy ke čtení, rozkvetlou zahradu s altánkem na odpočinek. Tito lidé také vyhledávají pohodlné turistické trasy s dostatkem množství odpočívadel. Na statku by také měli být k dispozici mariášové či žolíkoví karty, šachy, dáma apod. Hostitel by měl brát na vědomí, že kombinace starších účastníků a rodin s dětmi není vždy vítaná, jelikož starší lidé vyhledávají klidné místo na odpočinek, nikoliv celodenní hluk a rozruch.

Důchodci očekávají podobné podmínky jako starší lidé. Vyhledávají pokoje se sociálním zařízením, pohodlná lůžka, bezpečné chodby a schodiště, poklidný odpočinek v příjemném prostředí. Důraz je kladen i na dobře značené turistické stezky a odpočinková místa. Vhodná je i nabídka čtecího koutku či čítárna, případně televize. Zájem o těžší práci na statku se u této skupiny nepředpokládá, raději vyhledávají klidnější činnosti, jako například krmení drobných zvířat.

Hosté s dietou očekávají ohleduplné respektování jejich nemocí, jako je hypertenze, cukrovka, srdeční potíže atd. Je žádoucí přizpůsobení jídelníčku jejich zdravotnímu stavu, proto se v nabídce objevují produkty statku, které mohou bez problému

konzumovat. Tato skupina nevyhledává sporty, nýbrž kulturní prohlídky a vycházky. Vhodné je také mít v blízkosti lázně, kam by hosté mohli pořádat výlety.

Pro **tělesně a zdravotně postižené** jsou nezbytné stavební úpravy sociálních prostor a zajistit bezbariérový přístup nejen do pokojů, ale upravit i nájezdy u vstupů a cestiček do zahrad. Vzhledem k tomu, že tato skupina hostů se zajímá o hospodářská zvířata, je nutné upravit i přístupy ke kotcům králíků, do chlévů, k výběhům ovcí apod. Případně pro ně lze sjednat v sousedství jízdu na koních, neboť hipoterapie je léčivá metoda. Mezi aktivity řadíme plavání, vyjížděky na saních tažených koňmi, hody míčem do košů a jiné sporty a společenské hry. Hostitel i celá jeho rodina by měli mít vyvinuté sociální citění a být tolerantní k této skupině hostů. Nejedná se však jen o tělesně postižené, ale může se jednat i o postižení mentální. Trochu odlišná situace rodin s postiženým dítětem. Neměli bychom zapomínat na to, že tito rodiče si velmi rádi zajdou do kina nebo do divadla, a my bychom měli nabídnout hlídací službu. Je žádoucí mít dobrý kontakt s nejbližším lékařem v okolí, v případě potřeby (Stříbrná, 2005).

2.3 Udržitelnost cestovního ruchu

Udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje lidské společnosti, který zachovává životní prostředí v souladu s ekonomickým a společenským pokrokem pro další generace (Závodná, 2015).

Podle Zelenky a kol. (2013, s. 17): „*Udržitelný cestovní ruch výrazněji nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí i v dlouhodobé perspektivě jeho realizace. Je založen na koncepci plánování i realizace CR, jejichž cílem je ochrana a zachování biodiverzity a péče o ŽP ve všech jeho aspektech a respektování životního stylu místních obyvatel.*“

S ohledem na udržitelný rozvoj se objevila myšlenka, že by cestovní ruch mohl být nápomocný k tvorbě udržitelné lokality, hlavně z ekonomického, sociálního a environmentálního hlediska. Tudíž by se veškeré aktivity, které jsou spojené s cestovním ruchem, měly uskutečňovat tak, aby se podporovaly jeho pozitivní dopady a minimalizovala se negativa (Šimková, 2015).

Udržitelný rozvoj chápeme jako statickou rovnováhu mezi ekonomickým a sociálním rozvojem a ochranou životního prostředí. Udržitelný rozvoj se vztahuje k lokalitě,

jelikož se na jeho rozvoji podílí komunita v daném území. Z toho vyplývá, že pochopení udržitelnosti rozvoje vyžaduje systémovou analýzu vzájemných vztahů mezi institucemi, které poskytují veřejné služby (např. správa území, sociální služby), podnikatelským prostředím (např. ubytovací a stravovací služby), místními ekosystémy (rostliny, přírodní zdroje), krajinou (reliéf) a místní komunitou (sociální kapitál). Z výše uvedeného tedy vyplývá, že kromě myšlenky, aby i cestovní ruch přispíval k vytvoření udržitelné lokality, by se nemělo zapomínat na krajinotvornou funkci zemědělství. Proto je tedy důležité hledat rovnováhu mezi ochranou prostředí a dopady cestovního ruchu na místní lokalitu a komunitu (Šimková, 2015).

V české vědecké literatuře se často setkáváme s pojmem „trvale udržitelný rozvoj“. Od tohoto termínu se však v poslední době ustupuje z toho důvodu, že není možné zaručit zachování zdrojů Země trvale. I anglický termín „sustainability“ nebo „sustainable development“ neříká nic o trvalosti. Přijatelným kompromisem by mohlo být spojení „dlouhodobě udržitelný“ (Závodná, 2015).

Evropský parlament definoval udržitelný rozvoj jako „zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace“

2.3.1 Druhy a formy udržitelného cestovního ruchu

Podle Závodné (2015, s. 36) některé druhy cestovního ruchu „*Jsou svou podstatou předurčeny k udržitelné koncepci. Cesta k udržitelnému cestovnímu ruchu vede dvěma směry – ozeleňování stávající masové turistiky (tedy snaha o regulaci dopadů dosavadní masové činnosti turismu) nebo využívání udržitelných forem cestovního ruchu, které splňují rysy udržitelnosti.*“

K udržitelnému postoji jsou svou podstatou předurčené některé druhy cestovního ruchu. K dosažení udržitelnému CR vedou dva směry. Jedním z nich je ozeleňování stávající masové turistiky. Tím myslíme snahu o regulaci dopadů dosavadní masové činnosti turismu. Druhým způsobem je využívání udržitelných forem cestovního ruchu splňující rysy udržitelnosti (Závodná, 2015).

Jako jedním z druhů udržitelného cestovního ruchu je **zelený cestovní ruch**. Tento druh je typický pro touhu návštěvníků splynout s přírodou i lidským prostředím. Náplní

tohoto cestovního ruchu je aktivní pohyb, který zachovává a chrání přírodní bohatství. Zelený cestovní ruch rozdělujeme na ekoturistiku a venkovský cestovní ruch. Dále jsou také jako zelený cestovní ruch označovány ekologický či šetrný cestovní ruch. Z toho vychází označení pro turisty, které označujeme jako zelené turisty. Rozeznáváme tmavě a světle zelené turisty, podle jejich náklonosti k zelenému turismu (Závodná, 2015).

Přírodní cestovní ruch se uskutečňuje v přírodních oblastech. Nikoliv však neplatí, že každý přírodní turismus musí být vždy udržitelný. Tento druh zahrnuje další formy cestovního ruchu, jako je ekoturismus a geoturismus. Podle Závodné (2015, s. 38) *„Ekoturismus je forma udržitelného cestovního ruchu, která se vyznačuje environmentálně uvědomělým chováním a autentickými prožitky v navštíveném prostředí ve spojení s místní komunitou.“* Ekoturisté neočekávají, že krajina bude upravena pro jejich pohodlí, nýbrž zachová si svou přírodní i kulturní charakteristiku. Mezinárodní ekoturistická společnost (The International Ecotourism Society – TIES) definuje ekoturismus jako zodpovědnou formu turismu chránící životní prostředí a udržující blahobyt místních obyvatel. Ekoturista je uvědomělý turista, který výběrem vhodné dopravy minimalizuje dopady na životní prostředí, upřednostňuje certifikované výrobky a služby a šetrně se chová v destinaci (Závodná, 2015).

Další formou udržitelného cestovního ruchu je **geoturismus**. Ten je díky prakticky realizovanému konceptu geoparků³ formou udržitelného cestovního ruchu, založenou na poznávání vývoje Země pomocí aktivního prožitku geologicky zajímavé krajiny s významným geologickým dědictvím. Geoturismus se vyznačuje populárně odborným výkladem probíhající např. ve skalních městech, bývalých hornických oblastech nebo v krašovských oblastech. Charakteristickými aktivitami jsou např. amatérské rýžování zlata, montanistika, poznávání kulturní historie krajiny (návštěva archeoskanzenů, degustace a nákup místních produktů), georafting (sjíždění řek s poznáváním procesů a jevů vývoje Země, zpravidla s výkladem) (Pásková a Zelenka, 2018).

Venkovský cestovní ruch je druhem udržitelného cestovního ruchu zahrnující vícedenní pobyt ve venkovském prostředí a rekreační činnosti, který je realizován na venkově. Podrobněji je popsán v kapitole 2.2 (Orieška, 2010).

³ „Území, které reprezentuje geologické dědictví dané lokality na místní, regionální, národní, kontinentální a globální úrovni“ Pásková a Zelenka (2018, s. 148)

Agroturismus je druh udržitelného cestovního ruchu, který je svou podstatou vázaný na zemědělské usedlosti a farmy. Mezi aktivity se řadí výpomoc s prací na farmě a se zvířaty, jízda na koni, na kole apod. Pro zemědělské podnikatelské subjekty je agroturismus doplňkovým zdrojem příjmů. Mohou výhodně zpeněžit své vlastní výrobky, ubytovací kapacity a prostředí farmy. Tím vznikají lepší podmínky pro hospodaření na méně výnosných zemědělských farmách a podnicích. Díky agroturismu se zvyšují také příjmy jak obyvatel obce, tak i obce samotné. Agroturismus nejenže oživuje tradiční řemeslnou výrobu, ale udržuje i folklórní a jiné tradice obce. Mimo jiné i přispívá k využívání přírodního, kulturního a historického potenciálu obce i okolí, přičemž respektuje původní charakter krajiny v okolí obce. Další pozitivní dopad agroturismu je snižování nezaměstnanosti v regionech i v celém státě a vytváření pracovních příležitostí v zemědělství. Tím se stabilizuje osídlení venkova a cestovní ruch se díky tomu rozptyluje do větších územních celků. Pokud farmu navštěvují i zahraniční turisté, zvyšují se exportní aktivity státu. Mezi negativní dopady agroturismu patří přetěžování žen-farmářek, na kterých k práci v zemědělství spadá i práce v oblasti agrotistiky (praní, úklid, podávání snídaně). Za považovanou stojí i možný negativní dopad na životní prostředí (poškození polní cesty, rušení zvěře) nebo zhoršení ekologie v důsledku příliš velké návštěvnosti (odpady). V české republice se plně nerozvíjí využití tohoto typu udržitelného cestovního ruchu, jelikož je zde oblíbený trend chataření a chalupaření, který brání většímu rozmachu agroturismu (Závodná, 2015).

Ekoagroturismus je druh agroturistiky provozující se na ekologicky hospodařících farmách, které produkují bioprodukty. Ekologická farma je místo, kde lidé žijí v harmonii s přírodou a zvířaty. Zvířata, včetně krav, kuřat, koz, prasat a ovcí mají na ekologických farmách dostatek prostoru, jsou chována ve svém přirozeném prostředí a jsou krmena vhodnou potravou. Nepoužívají se zde žádné syntetické chemikálie, umělá hnojiva, hormonální přípravky či umělá barviva (Závodná, 2015).

Mezi další formy udržitelného cestovního ruchu řadíme tzv. **domorodý cestovní ruch**. Můžeme ho chápat jako cestování za poznáním nás samotných v době dávno minulé a také poznání kmenů, které žijí souběžně s námi v místech, kam se civilizace dostala v omezené podobě nebo ještě vůbec nedostala (Závodná, 2015).

Greenways neboli zelené stezky, nejsou druhem ani formou cestovního ruchu, nýbrž mohou sloužit jako podpora udržitelného cestovního ruchu. Jedná se o trasy a stezky, které jsou využívány v souladu s jejich ekologickou funkcí a potenciálem pro sport,

turistiku a rekreaci. Greenways nabývají různých délek, ale obvykle k využití těchto tras je dobré mít cyklistické kolo. O greenways se stará Nadace Partnerství, která má na starost certifikaci zařízení nabízejících služeb cyklistům (servis, úschovna kol apod.) Tato značka se nazývá „Cyklisté vítáni“ a jedná se o certifikaci kvality ubytovacích a stravovacích služeb, které poskytují zázemí pro kola i cyklisty (Závodná, 2015).

2.3.2 Historie udržitelného cestovního ruchu

První zmínky o udržitelném chování by se našli již ve starověkém Římě a Řecku. V moderním slova smyslu byl však zájem o ochranu životního prostředí probuzen v polovině 19. století. Avšak teoretické východisko nalezneme v ekologii, ve vědecké disciplíně objevené v 60. letech 19. století (Závodná, 2015).

Do 90- let 20. století byly zdůrazňovány zejména ekonomické aspekty a s nimi sociální aspekty, které byly spojované hlavně s krátkodobě uznávanou ekonomickou situací místní komunity a zaměstnaností v cestovním ruchu (Pásková a Zelenka, 2018).

Za zlomové období jsou považována 80. a 90. léta 20. století, která jsou spojená ve vyspělých zemích, respektive v celém světě s hledáním a postupným formováním konceptu dlouhodobě udržitelného rozvoje. Koncept dlouhodobě udržitelného rozvoje v cestovním ruchu je v souladu s dynamikou cestovního ruchu relativně rychle aplikován, i když zatím z pohledu celkového záběru a výkonu cestovního ruchu spíše okrajově. S tím výrazně souvisela i změna myšlení klientů, preferencí, mentálních map, hodnotového systému, motivace a změna vzorců spotřebního chování účastníků CR, ale také změna myšlení podnikatelů v CR a dalších účastníků cestovního ruchu (Pásková a Zelenka, 2018).

Postupně formulovaný koncept udržitelnosti cestovního ruchu je založen na specifčnosti a vyváženosti rozvoje cestovního ruchu podle místního potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu a místních podmínek, s důrazem na jejich respektování, odpovědné využívání a zachování. Hlavním východiskem udržitelnosti cestovního ruchu je vystoupení ze „začarovaného kruhu“, v němž dlouhodobě neúnosná zátěž, která je způsobována především nadměrnou kvantitou a neadekvátní kvalitou sekundárních zdrojů nevratně poškozující primární zdroje (Pásková a Zelenka, 2018).

2.3.3 Agenda 21

Jedním z nejvýznamnějších celosvětových dokumentů v oblasti životního prostředí je Agenda 21. V tomto dokumentu je naplánován program péče o životní prostředí pro 21. století a principy udržitelného rozvoje jsou zde souhrnně zformulovány. Jedná se o součinnost vyspělých států, kteří se zavázali ke spolupráci v otázce ochrany životního prostředí a přijaly svoji rozhodující roli při řešení těchto problémů. Je zde kladen důraz na nutnost globálního přístupu k řešení a přijetí zásadních strategických rozhodnutí pro jednotlivé světadíly i státy (Závodná, 2015).

Tento dokument je rozdělen do čtyř hlavních částí: ochrana zdrojů a hospodaření s nimi, sociální a ekonomické aspekty, finanční zdroje a úloha velkých společenských skupin. Za prioritní cíle je považováno zefektivnění spotřeby energie a surovin, zavádění nových technologií, odstranění chudoby, změny v hospodaření s půdou atd (Pásková a Zelenka, 2012).

V tomto dokumentu je zdůrazněn význam informací pro udržitelný rozvoj. Jedna z kapitol se zaměřuje především na informace kvantitativního charakteru, které by měly přinést spolehlivé měřítko v otázce postupu předpokládaném směru a zda postup odpovídá koncepcím trvalé udržitelnosti. Pozornost by se měla také věnovat kvalitním indikátorům⁴ (Závodná, 2015).

Místní Agenda 21 je dokument, který slouží k udržitelnému rozvoji obcí. Procesy zahrnované pod Místní Agendu 21 nejsou mezinárodně stanoveny. Jedná se o hodnocení udržitelnosti rozvoje obce a o organizovanou pravidelnou účast veřejnosti v diskusi. Okruh jednotlivců a zájmových skupin navrhuje, konzultuje a uskutečňuje různorodé projekty, které směřují k udržitelnému rozvoji. Prostřednictvím Místní Agendy 21 lze veřejnost průběžně informovat o dění a záměrech obce a konzultovat s ní jednotlivá opatření (Maier a kol., 2012).

2.3.4 Česká republika a udržitelné chování

V Československu nastalo po druhé světové válce období industrializace, které nebralo ohled na životní prostředí. Výroba oceli, těžba uranu nebo chemická výroba přispívali k růstu znečištění. Zemědělství se přizpůsobilo mechanizaci a chemizaci bez ohledu

⁴ Více o indikátorech je uvedeno v 8. kapitole této publikace.

na ochranu zvířat či vypěstovaných potravin. Dalším problémem bylo znečištění ovzduší oxidy síry, dusíku a prašnými částicemi, které obsahovaly škodliviny. V ohrožení tak byly vodní toky či samotné zdraví lidí (Závodná, 2015).

Po listopadu roku 1989 se však situace změnila. Parlament přijal důležité zákony na ochranu jednotlivých složek životního prostředí a byly zavedeny činné instituce – Ministerstvo životního prostředí a Česká inspekce životního prostředí. Každoročně vychází oficiální zprávy, které mapují progres v oblasti péče o životní prostředí. V těchto publikacích jsou uvedeny údaje o základních příčinách změn životního prostředí a ovlivňujících faktorech, nástrojích, kterými lze ovlivňovat a řídit politiku ochrany životního prostředí a mezinárodní srovnání vybraných ukazatelů (Závodná, 2015).

Česká republika má také svoji Strategii udržitelného rozvoje, představena veřejnosti v listopadu 2004. Tento dokument obsahuje tři hlavní pilíře udržitelného rozvoje a tvoří dlouhodobý rámec pro politická rozhodování v kontextu mezinárodních závazků přijatých Českou republikou (Závodná, 2015).

2.3.5 Pilíře udržitelného rozvoje

Udržitelný rozvoj bývá vysvětlován jako rovnováha mezi tzv. pilíři udržitelného rozvoje. Mezi základní tři pilíře řadíme: ekologický, ekonomický a sociální. Někdy se uvádí ještě čtvrtý pilíř kulturní a další pilíř, kterým je dobrá správa veřejných věcí.

Ekonomický pilíř je nezbytný pro zajištění udržitelného rozvoje, neboť naplňování lidských potřeb je ekonomicky podmíněno. Ekonomika nemůže existovat mimo společnost a její instituce. Protože společnost ani její ekonomika nemohou existovat jinak než jako součást životního prostředí (ekologický pilíř), je zřejmá vzájemná závislost jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje. Z předpokladu této závislosti potom vyplývá požadavek na vyváženost rozvoje území z hlediska tří pilířů (Maier a kol., 2012).

Za hlavní ekonomický ukazatel se často považuje růst hrubého domácího produktu. Avšak kritici s tímto přístupem nesouhlasí, neboť jedno číslo nemůže ukazovat stav ekonomiky jako celku. Navíc vypovídající hodnota tohoto ukazatele je velmi omezená, jelikož ho mohou ovlivňovat faktory nezvyšující blahobyt (např. náklady na dopravu) nebo aktivity, které nejsou součástí oficiální ekonomiky (Maier a kol., 2012).

Sílu pilíře udržitelného rozvoje pomocí pojmu kapitál. Základem ekonomického pilíře je považován kapitál vyrobený ekonomickou činností. Sociální kapitál je tvořen soudržností společností, kulturou atd. Přírodní kapitál tvoří zdroje energie a surovin, půda apod (Maier a kol., 2012).

Pro zhodnocení kvality přírodní složky prostředí a jeho případné znečištění či poškození bylo vytvořeno spousta indikátorů, normativů a metodik informující o tom, zda se neschyluje k překročení mezí (prahů) únosnosti v jednotlivých kritériích či ukazatelích. Případně se snaží takovému překročení zabránit pomocí různých zákroků a zásahů (Maier a kol., 2012).

Sociální pilíř v udržitelném rozvoji musí být zajištěn naplněním sociálních nezbytností lidí ve společnostech. K tomu je nepostradatelným předpokladem dosažení sociální soudržnosti. Sociální soudržnost v území se může vztahovat jak k nejbližšímu okolí našeho bydliště, obci tak i ke státu či nadnárodnímu společenství (např. Evropská unie). Dosáhnoutí trvalé ekonomické prosperity je podmíněno soudržnou komunitou, a naopak soudržnost společenství obyvatel území je do jisté míry podmíněno ekonomickou prosperitou. Tudíž sociální a hospodářský pilíř udržitelného rozvoje spolu úzce souvisí. Společnosti a jejich hospodářství jsou udržitelná, pokud je jejich spotřeba přizpůsobena přírodním, lidským a hospodářským zdrojům možnostem jejich přirozené regenerace (Maier a kol., 2012).

Na rozdíl od přírodních věd je v případě společenských věd velice složité vytvoření nestranných postupů a indikátorů pro hodnocení udržitelnosti. Je totiž prakticky nemožné oddělit zkoumanou strukturu či systém od toho, kdo strukturu zkoumá a analyzuje procesy probíhající v ní. Při určování toho, co je ekonomicky a sociálně udržitelné je nutno brát v potaz místní podmínky a společný postoj mezi dotčenými obyvateli a ekonomickými subjekty. I přesto je ale obtížné vytyčit hranici, za kterou se stanou změny v území pro fungování komunity obyvatel nebo pro ekonomiku regionu dlouhodobě udržitelné. Ekonomické chování lidí totiž hbitě reaguje na změny v prostředí. Někdy dokonce dochází k využití, na první pohled, nežádoucích změn k blahobytu a zlepšení kvality života. Z těchto důvodů lze tedy obtížně vyjádřit skutečné dopady změn v území na sociální a ekonomický pilíř udržitelného rozvoje (Maier a kol., 2012).

2.3.6 Iritační index

Jednou z metod měření sociokulturních dopadů cestovního ruchu je iritační index. Z něho vychází, že vzájemné dopady mezi rezidenty a turisty nabývají různých stupňů iritace místních obyvatel. K iritaci dochází právě tehdy, jestliže je v dané destinaci příliš mnoho turistů a rezidenti k nim zaujímají negativní postoj. Jako ukazatel se používá dle Doxeyho (1975) pětistupňová škála (Pásková a Zelenka uvádějí čtyř stupňovou škálu):

- 1) **Stupeň euforie** – tento stupeň popisuje nadšení rezidentů z rozvoje cestovního ruchu. Cizinci jsou zde vítáni a spolu s nimi přichází do destinace i tok peněz, který je ekonomickým přínosem pro místní komunitu.
- 2) **Stupeň apatie** – když dochází k rozvoji turismu, turisté se stávají nedílnou součástí životů rezidentů a jsou bráni jako stálý finanční zdroj destinace. Kontakt mezi turisty a místními nabývá formálnější a obchodnější podoby.
- 3) **Stupeň podráždění (iritace)** - tento jev nastává, když se turismus blíží k bodu nasycení, a pokud rezidenti nezvládnou množství turistů, aniž by museli rozšířit turistické zázemí.
- 4) **Stupeň nesnášenlivosti** – místní obyvatelé nyní vnímají turisty jako příčinu všeho špatného a dávají najevo svou iritaci. Vzájemná zdvořilost nyní ustupuje a turista je pouze využíván rezidenty k získání finančních prostředků.
- 5) **Finální stupeň** – během konečného stupně místní obyvatelé zapomínají na to, co lákalo turisty do destinace, mění se destinační prostředí, které se přizpůsobuje potřebám turistů a dochází také ke změně typu návštěvníka. Pokud je destinace dostatečně velká, aby zvládla masovou turistiku, bude se jí nadále dařit, jinak dojde k odlivu turistů do jiných destinací.

Defertova funkce (též turistická funkce) vyjadřuje intenzitu turistické aktivity v dané destinaci poměrem počtu dvou populací: rezidentů a turistů. Jedná se tedy o funkce, jež sleduje kvantitativní aspekt intenzity CR. Funkce je vyjádřena vzorcem:

$$T(f) = \frac{N \times 100}{P}$$

kde N = počet stálých lůžek, P = počet rezidentů (Pásková & Zelenka, 2012)

Pokud je T (f) menší než 4, v destinaci se nenachází žádná turistická aktivita. Pokud je T (f) v rozmezí 4 až 10, objevuje se zde nevýrazná turistická aktivita. Když je hodnota T (f) od 10 do 40, v destinaci je významná aktivita, avšak není převažující funkcí

CR. Když je $T(f)$ 40 až 100, můžeme mluvit o převážně turistické destinaci. Pokud máme hodnotu $T(f)$ mezi 100 a 500, jedná se o významnou destinaci CR. A jestliže je hodnota $T(f)$ vyšší než 500, jedná se o hyperturistickou destinaci (Janeček & Tluchoř, 2016).

Výhodou tohoto ukazatele je relativně snadná dostupnost dat, avšak jejich interpretace vyžaduje přihlídnout k dalším skutečnostem, např. k míře využití lůžkové kapacity, k formám cestovního ruchu či k sezónnosti. Předpokládá se přímá úměrnost mezi růstem Defertovy funkce a růstem iritace rezidentů vůči návštěvníkům. Tento indikátor řadíme jako klíčový indikátor vývoje vztahu mezi turisty a místní komunitou. Jeho využití se také dá uplatnit k souhrnnému posouzení významu cestovního ruchu v dané oblasti a k předpokladům vlivu turismu na socioekonomické prostředí destinace (Pásková & Zelenka, 2012).

3 Metodika

S ohledem na skutečnost, že je převážná většina údajů získaných dotazníkovým šetřením kategoriální povahy, byly pro statistické hodnocení zvoleny adekvátní metody. Statistická analýza výsledků šetření byla uskutečněna v programu SPSS. V první fázi hodnocení byla prováděna především analýza závislostí v kontingenčních tabulkách.

Závislost sledovaná u dvou proměnných může být buď symetrická (vzájemná) nebo asymetrická (jednostranná). Základním testem používaným ke zjišťování vzájemné závislosti dvou kategoriálních znaků je **chí-kvadrát test o nezávislosti**. Při něm vycházíme z následujícího předpokladu. Jsou-li dva znaky nezávislé, pak je rozdělení četností v kontingenční tabulce úměrné řádkovým a sloupcovým marginálním četnostem n_{i+} , resp. n_{+j} . Testujeme shodu zjištěných a očekávaných četností. Pro sledování intenzity (síly) závislosti jsou používány různé koeficienty, které obvykle nabývají hodnot z intervalu $\langle 0,1 \rangle$, případně $\langle -1,1 \rangle$, přičemž hodnota 0 znamená nezávislost. Dalšími testy jsou **testy o nulovosti** těchto koeficientů. Není-li splněn předpoklad pro použití chí-kvadrát testu v kontingenční tabulce, pak jsou používány tzv. **exaktní testy** nebo metoda Monte Carlo (viz např. Landau, Everitt, 2004).

Pro detailnější vhled do struktury závislosti byl v signifikantních případech použit **znaménkový test**, který pomáhá detailněji prozkoumat do jaké míry je možné výsledky třídění očekávat i v základním souboru (Rabušic a kol., 2019). Pomocí znaménkového schématu lze zjistit statisticky významné rozdíly mezi napozorovanými a očekávanými četnostmi. V textu jsou uváděny hladiny významnosti pro takto zjištěné rozdíly (např. ++ $\alpha=0,01$ – pozorované četnosti jsou vyšší než očekávané a signifikantní na 1 % hladině významnosti – riziko chyby max. 1 %, + $\alpha=0,05$; +++ $\alpha=0,001$).

Dotazníkové šetření probíhalo na začátku roku 2022, konkrétně v měsících únor a březen. Data byla sesbírána v 7 obcích: Strakonice, Vodňany, Protivín, Volyně, Ražice, Bavorov a Radomyšl. Celkem bylo nasbíráno 204 dotazníků. Průzkum byl zaměřen na obyvatele oblasti Prácheňska, kteří mají bydliště max 30 km od místa dotazování, a kteří se v dané lokalitě pohybují alespoň 3x týdně. Jejich výběr byl náhodný.

4 Řešení a výsledky

4.1 Historie Prácheňska

První osídlení Prácheňska proběhlo na přelomu šestého a sedmého století slovanským obyvatelstvem. Hlavním lákadlem nebyly zemědělské podmínky ale zlato. Můžeme se domnívat, že osady rýžovníků zlata na území Prácheňska vznikaly jako první sídla. Přípomínkou toho jsou místní názvy jako je Sušice (zde se sušil zlatonosný písek) nebo Starý Písek. Prácheňské zlato se po vzniku českého státu stalo jedním ze základních prvků jeho výnosnosti. Jako pevnost pro ochranu a správu pootavských rýžovišť bylo před polovinou 13. století založeno město Písek. Přínosem pro osídlení byly také vodní toky hojné na ryby, lesy plné zvěře a dřeva a též nově vznikající cesty, které spojovaly kraj s hlavním městem Prahou i se zahraničím, z nichž ta nejznámější dostala název Zlatá stezka (Městská knihovna Písek, 2022).

Na počátku 14. století nechali na Práchni Bavorové ze Strakonice vybudovat kamenný hrad. Velmi dobře si uvědomovali strategickou polohu Práchně jako správního centra kraje. Tato poloha jim zajišťovala vládnoucí kontrolu nad územím Blatenska, Horažďovicka a Strakonicka. Existence kraje Prácheňského jako správní jednotky existovala od 13. století až do reformy krajského uspořádání v letech 1849–1850. Tento kraj se řadil mezi nejvýznamnější kraje Království českého (prachensko.eu, 2022).

V polovině 19. století byl kraj považován za bohatší, významnější a lidnatější, oproti sousedícímu Českobudějovicku či Plzeňsku. Budeme-li brát v úvahu územní jednotku hradské správy, jež předcházela vzniku tohoto kraje, existence Prácheňska jako regionu trvala téměř tisíc let. Proto je tedy patrné, že pojem Prácheňsko je v myslích generací velice vžitý (prachensko.eu, 2022).

Na přelomu 20. a 21. století se však Prácheňsko dostává opět do povědomí a stává se součástí naší současné doby, a to díky zásluze generace prácheňských regionalistů. V roce 2010 se toto území stalo 14. regionem v rámci Asociace regionálních značek, zaštiťující certifikované značení regionálních výrobků a služeb. Označení „PRÁCHEŇSKO regionální produkt“ tak mohou místní výrobky používat. Právo k udělování této ochranné značky si vyhrazuje MAS Strakonicko (prachensko.eu, 2022).

4.2 Místní akční skupina (MAS)

Pojem místní akční skupiny, zkráceně MAS, označuje místní společenství, které se skládá ze subjektů zastupující veřejné a soukromé místní socioekonomické zájmy. Těmito zájmy jsou myšleny skupiny občanů, subjekty spadající do soukromé podnikatelské sféry, subjekty veřejné správy, neziskové organizace či obce apod.) Tyto místní akční skupiny navrhují a provádějí strategii místního rozvoje, které jsou v souladu s určitými nařízeními Evropského parlamentu a Rady EU (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, ©2022).

MAS může existovat ve formě partnerství s právní subjektivitou, kdy dojde ke spojení partnerů v rámci tvorby společné struktury, avšak může existovat ve formě partnerství bez právní subjektivity v rámci organizační složky právnické osoby na základě smluv mezi touto právnickou osobou a partnery (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, ©2022).

V České republice je MAS sdružována Národní sítí Místních akčních skupin České republiky, o.s. Tato síť je partnerem na národní úrovni pro spolupráci s dalšími subjekty, které se svojí činností zabývají rozvojem venkova (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, ©2022).

4.3 Regionální značka Prácheňsko

Regionální značení je primárně používané za účelem zviditelnění jednotlivých regionů a cílem je upozornit na produkty, které zde vznikají. Značení se může využívat v některých regionech i k podpoře stravovacích či ubytovacích zařízení (branapi-secka.cz).

Vytvoření projektu „Zavedení regionální značky Prácheňsko“ bylo ve spolupráci s Asociací regionálních značek uskutečněno zásluhou finanční podpory z Programu rozvoje venkova. Pět MAS (MAS LAG Strakonice, MAS Střední Povltaví, MAS Svazku obcí Blatenska, MAS Brána Písecka a MAS Vodňanská ryba) připravily v roce 2010 společný projekt, jehož cílem je propagace místních výrobků, ale i připomenutí si historického významu regionu a posílení pocitu sounáležitosti obyvatel s regionem (branapi-secka.cz)

Produkty a výrobky, které se chtějí ucházet o značku PRÁCHEŇSKO regionální produkt®, musí pocházet z regionu Prácheňsko (obrázek 2). Udělením této značky se

garantuje především místní původ výrobku a také jeho kvalita a šetrnost k životnímu prostředí (Asociace regionálních značek, ©2010-2022).

Jak můžeme v následující mapě vidět, oproti vymezení Prácheňska, o kterém se zmiňuji v kapitole 2.4.1, spadá do regionu navíc celá MAS Svazku obcí Blatenska, celá MAS Střední Povltaví a celá MAS Brána Písecka. MAS Vodňanská ryba navíc zahrnuje obce: Albrechtice nad Vltavou, Dolní Novosedly, Heřmaň, Kluky, Křenovice, Olešná, Oslov, Písek, Podolí, Putim, Skály, Slabčice, Stožice, Temešvár, Vlastec, Vojníkovi, Vrcovice, Záhoří a Zvíkovské Podhradí.

Obrázek 1: Mapa Prácheňsko regionální produkt

Zdroj: Asociace regionálních značek, ©2010-2022

4.4 Vymezení regionu Prácheňsko

Prácheňsko je velice konkurenceschopnou destinací vzhledem k ostatní nabídce cestovního ruchu, a to především zásluhou historického vývoje. Mnoho destinací cestovního ruchu je totiž uměle vytvořeno se záměrem efektivnější marketingové komunikace k případným činitelům CR a často jsou tvořeny umělé komplexy kulturních aktivit, které mají za úkol zvýšit zájem turistů. Tyto destinace však postrádají příznačný charakter, tradice a nejsou obklopeny jedinečností a atmosférou daného místa. Prácheňsko je oblast, která díky své historii disponuje s přírodním bohatstvím, potenciálem v lidových řemeslech a tradicích (Místní akční skupina Vodňanská ryba, © 2022).

4.4.1 Geografické vymezení

Podle geografického rozdělení se Prácheňsko rozkládá na území okresu Strakonice, který zahrnuje obec s rozšířenou působností (ORP) Strakonice a ORP Vodňany. Menší část je součástí okresu Písek (ORP Písek), tudíž celá tato turistická oblast leží v Jihočeském kraji. Její území je tvořeno katastrálním územím čtyřech dobrovolných svazků obcí (DSO):

- Svazek obcí středního Pootaví
- Svazek obcí Dolního Pootaví
- Svazek obcí Strakonicka
- Svazek obcí šumavského Podlesí

Většinou částí DSO je Svazek obcí Blanicko-Otavského regionu spolu s dalšími samostatnými obcemi, se kterými se uzavřely individuální smlouvy o partnerství (prachensko.eu, 2022).

Obrázek 2 - Mapa obcí Prácheňsko

Zdroj: vlastní zpracování ArcGIS Pro

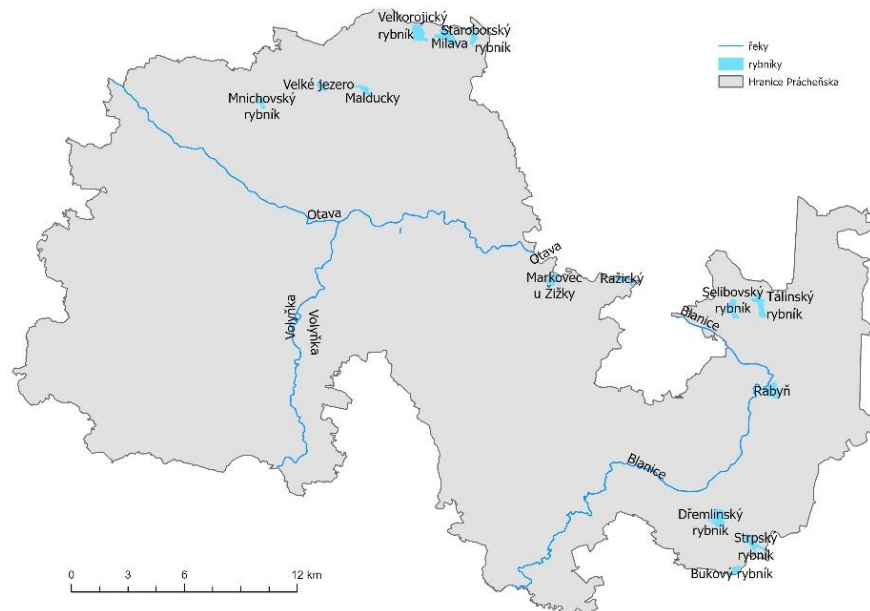
4.4.2 Přírodní památky

Územím Prácheňska protékají 3 řeky: Otava, Volyňka a Blanice. Ve městě Strakonice se Volyňka vlíje do Otavy a ve východní části regionu protéká řeka Blanice. Rybníků se zde nachází mnoho, z tohoto důvodu jsem pro lepší přehlednost vyznačila

v mapě pouze 14 největších. Dřemlinský rybník, který se nachází v obci Vodňany zaujímá první příčku v žebříčku velikosti rybníků. Ve výběžku východní části Prácheňska si můžeme všimnout Ražického rybníka, který je vyhlášen přírodní památkou.

Nedaleko tohoto rybníka se nachází národní přírodní rezervace Řežabinec a Řežabinecké tůně, kde své útočiště našlo mnoho ojedinělých zvířecích i rostlinných druhů. Chráněné jsou i přilehlé tůně, které jsou pozůstatky těžby zlata. Kolem této rezervace je vybudována 3 km dlouhá naučná stezka s několika informačními tabulemi. Na východní straně rybníka je umístěna pozorovací věž, z níž je možné sledovat okolní přírodu (Jihočeská centrála cestovního ruchu, 2020).

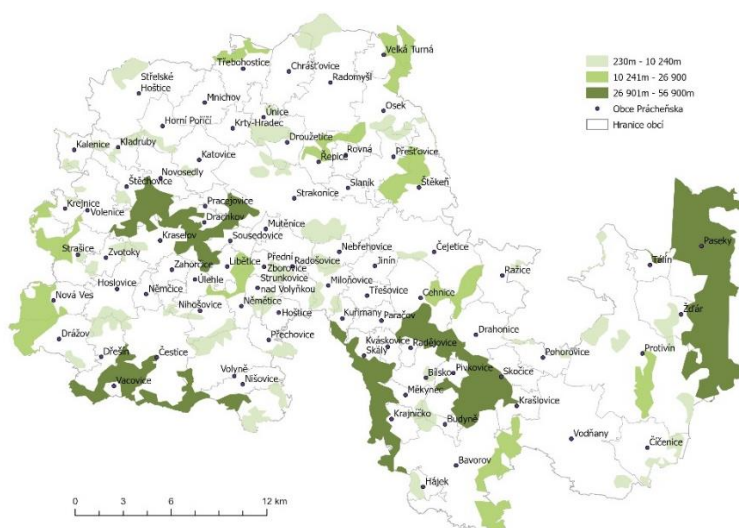
Obrázek 3 - Mapa řek a rybníků na Prácheňsku

Zdroj: vlastní zpracování ArcGIS Pro

Na další mapě je na barevné, čtyřstupňové škále zobrazena hustota zalesnění. Je patrné, že nejvíce zalesněné oblasti se nachází na východě, konkrétně u obcí Tálín a Paseky. Do této části regionu zasahují rozlehlé Písecké hory. Dále vidíme velkou hustotu zalesnění u obcí Skočice, Krašovice, Budyně, Pivkovic a Radějovice. V jižní části Prácheňska u obcí Vacovice a Čestice a na západě mezi obcemi Kraselov, Novosedly, Dračkov a Libětice.

Obrázek 4 - Mapa zalesnění na Prácheňsku

Zdroj: vlastní zpracování ArcGIS Pro

4.4.3 Historické památky

Hrad Strakonice – hrad Strakonice vznikl v 13. století. a patřil Bavorovům ze Strakonice. Nejstarší části původního hradu (kostel sv. Prokopa a věž Rumpál) pocházejí z období gotiky. V 18. století byla přistavěna zámecká část v klasicistním stylu. Nyní zde sídlí Muzeum středního Pootaví, které představuje expozice o Strakonicku (Jihočeská centrála cestovního ruchu, 2020).

Hrad Helfenburk – tento hrad postavili bratři Petr, Jošt, Oldřich a Jan z Rožmberka v roce 1355. Rožmberkové ho vlastnili, s krátkou přestávkou, až do roku 1593, kdy jej prodali městu Prachaticím. Na začátku 16. století však došlo k úpadku hradu, neboť hrad začal ztrácet svou vojenskou funkci. Nyní je hrad ve vlastnictví města Bavorov (Hájek, 1995).

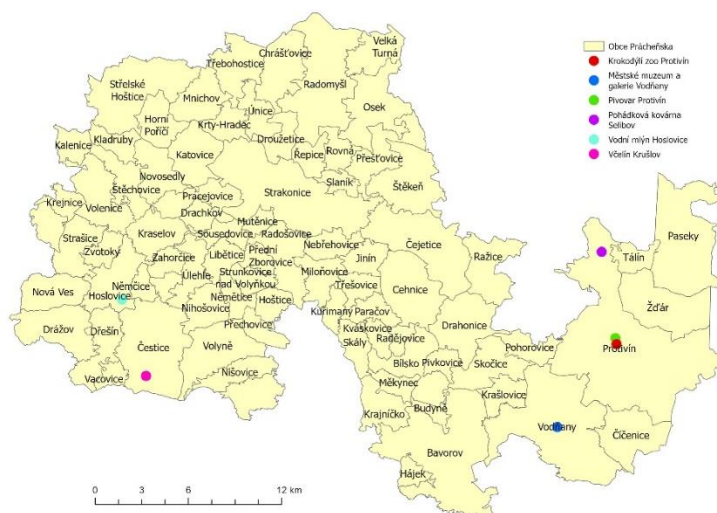
Památník bitvy u Sudoměře – u Sudoměře se 25. března 1420 odehrála jedna z nejslavnějších bitev husitských válek. Jako připomínku této bitvy byl zde vybudován 16 metrů vysoký pomník Jana Žižky z Trocnova. Tento pomník bývá často lákadlem cykloturistů (Kocourek, 2004).

Poutní barokní kostel sv. Anny – tento kostel byl založen roku 1682 a nachází se na trase mezi Kraselovem a Lhotou. Je zde vystavená gotická socha svaté Anny z roku 1520, která je umístěna na hlavním oltáři. Mimo sochu můžeme v areálu najít krytou chodbu (ambity), tři kaple se zvonící, lázeňskou budovu a lipovou alej (Informační Systém Cestovního Ruchu Jihočeského kraje, © 2022).

Městské muzeum a galerie Vodňany – v tomto muzeu můžeme vidět díla od řady českých malířů 19. a 20. století. Mimo jiné je zde k vidění 44 maleb od Mikoláše Aleše nebo pamětní síně spisovatelů Julia Zeyera a Františka Heritese. Momentálně se zde konají pravidelné výstavní činnosti zaměřené na prezentaci děl od českých a regionálních umělců (CzechTourism, © 2022).

Včelín Krušlov – tento včelín se nachází na Strakonicku a jde o unikát nejen v České republice, ale i ve střední Evropě. Za autora je považován Josef Mach, který včelín stavěl 4 roky. Jedná se o objemnou dřevěnou stavbu s malovanými a vyřezávanými prvky a výtvarně ztvárněnými úly. Kolem včelína se nachází květinová zahrada, a díky větší nadmořské výšce jsou k vidění výhledy do předhůří Šumavy (kruslovskylvcelin.cz, 2022).

Obrázek 6 - Mapa technických památek

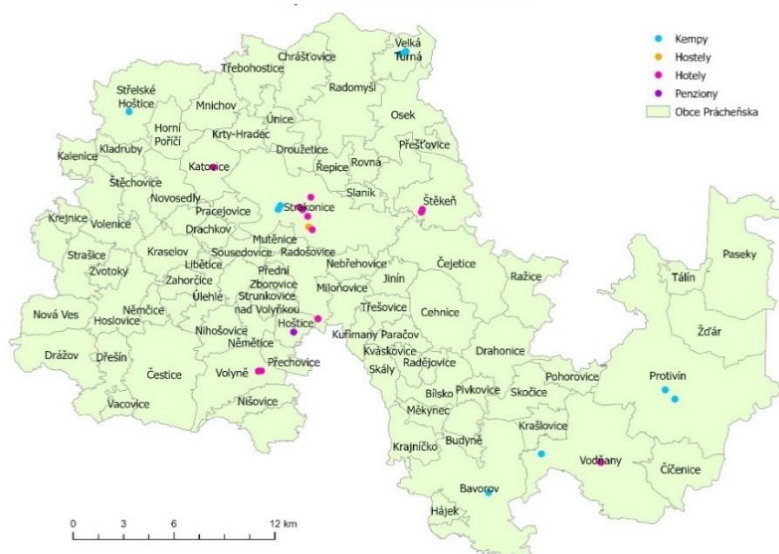

Zdroj: vlastní zpracování ArcGIS Pro

4.5 Ubytovací zařízení

V oblasti Prácheňska se nachází 55 zařízení poskytujících ubytování. Jedná se o hotely, hotely garní, penziony, turistické ubytovny, kempy, ekofarmy a domovy mládeže. Jak můžeme v mapě vidět, nejkonzentrovanějším místem je město Strakonice, jelikož je jediným okresním městem ležícím v oblasti Prácheňska, z toho důvodu se dá předpokládat největší zastoupení ubytovacích zařízení právě zde. Ve Strakonici se nachází 18 ubytovacích zařízení, avšak kvůli neúplné dostupnosti dat, nejsou v mapě zobrazena všechna. Dále jsou Vodňany, kde se nachází 9 ubytovacích zařízení, ve Velké Turné 4 a v Protivíně 3.

Obrázek 7 - Mapa ubytovacích zařízení

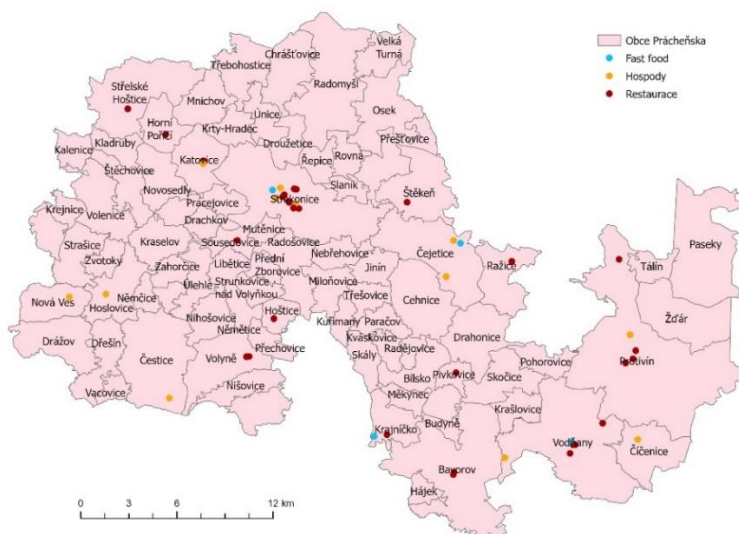

Zdroj: vlastní zpracování ArcGIS Pro

4.6 Stravovací zařízení

Co se týče stravovacích zařízení, dochází zde k převaze restaurací. Ty se nacházejí v hojnějším počtu ve větších obcích jako jsou Strakonice, Protivín či Vodňany. Hospody mají menší zastoupení. Najdeme je převážně ve Strakonících, Protivíně, Čejeticích, Čestvicích nebo Katovicích. Fast foodů zde najdeme skromnější množství. Jejich zástupce můžeme hledat ve Strakonících, Čejeticích, Krajičce a ve Vodňanech.

Obrázek 8 - Mapa stravovacích zařízení

Zdroj: vlastní zpracování ArcGIS Pro

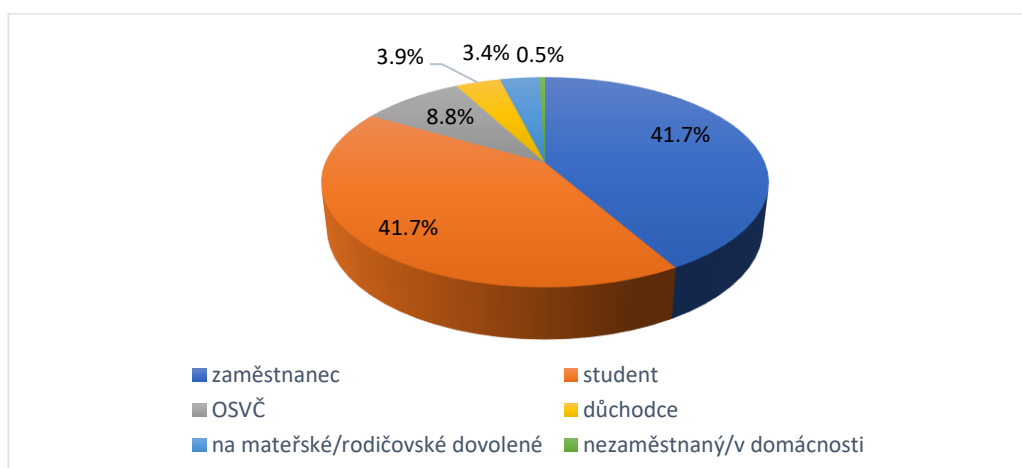
4.7 Dotazníkové šetření

Mezi respondenty bylo 83 mužů a 121 žen. Největší zastoupení měla věková skupina 21–40 let. Tu tvořilo 83 respondentů. Do věkové kategorie 20 let a méně spadá 63 respondentů. Kategorii 41–60 let tvořilo 43 respondentů a zbylých 15 respondentů bylo starších 61 let.

Nejvyšší dosažené vzdělání bylo pro 43 % respondentů středoškolské s maturitou, lidé se základním vzděláním představují 29 %, 18 % tvoří lidé s vysokoškolským vzděláním a zbylých 10 % respondentů má středoškolské vzdělání bez maturity.

V následujícím grafu můžeme vidět rozdělení respondentů podle společenského statusu. Shodný počet procent mají zaměstnanci a studenti, konkrétně 41,7 %, OSVČ tvoří 8,8 %. Dále je vzorek tvořen z 3,9 % důchodci, lidé na mateřské nebo rodičovské dovolené představují 3,4 % a 0,5 % jsou nezaměstnaní či lidé v domácnosti.

Graf 1: Společenský status respondentů

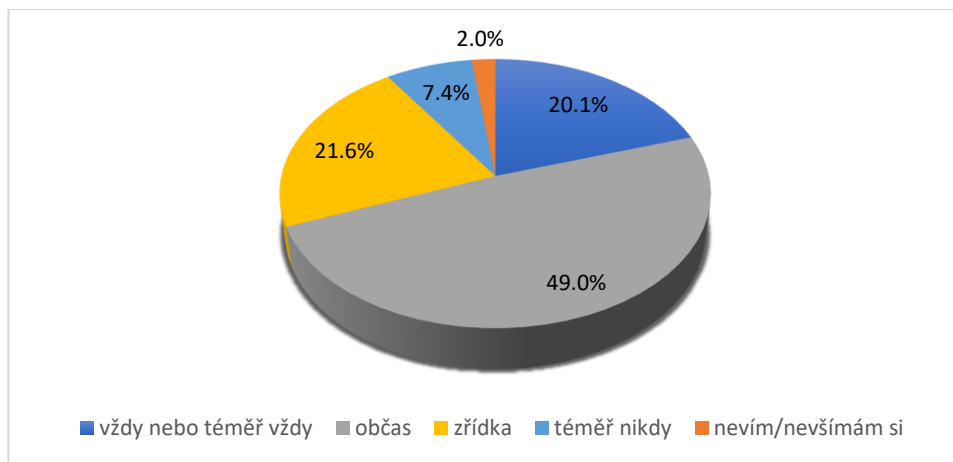
Zdroj: vlastní zpracování

Největší zastoupení mají respondenti, kteří v oblasti žijí od narození. Konkrétně jich je 131. Na druhém místě jsou ti, kteří se přistěhovali před více než 5 lety. Těch je 38. Počet respondentů, kteří se do oblasti přivdalo nebo přiřzenilo je 24 a zbylých 11 lidí se přistěhovalo do oblasti před méně než 5 lety.

Vzhledem k velikosti obce podle obyvatel, ve které respondenti bydlí, jsme zjistili, že 32,8 % z nich bydlí v obci do 2 000 obyvatel, 27,5 % pochází z obce velké od 10 001 do 30 000 obyvatel, následně 20,6 % žije v obci od 2 001 do 10 000 obyvatel a v obci, která má více než 30 001 obyvatel žije 19,1 %.

Graf číslo 2 znázorňuje, jak často rezidenti vnímají pohyb turistů. Jak můžeme vidět, většina respondentů uvedla, že, alespoň zřídka, pohyb turistů vnímá. Pouze 7,4 % lidí je téměř nikdy nevnímá.

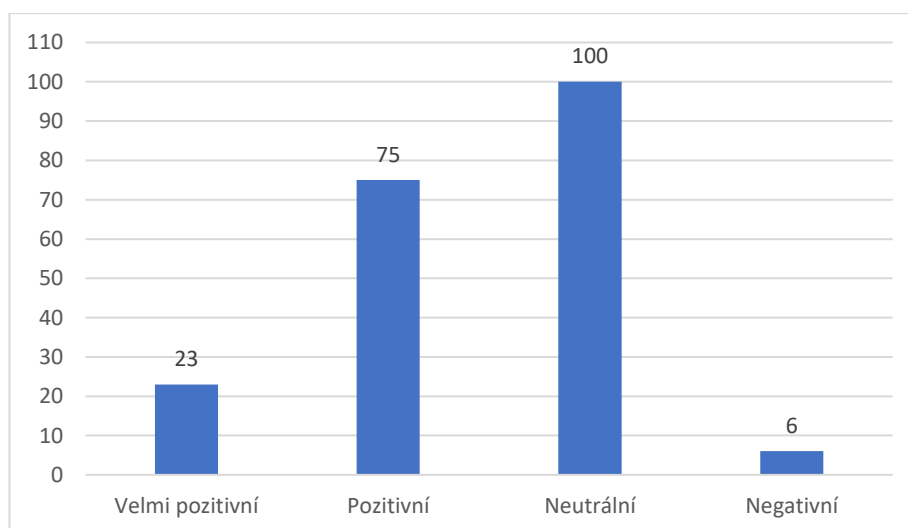
Graf 2: Jak často rezidenti vnímají pohyb turistů

Zdroj: vlastní zpracování

Následující graf zobrazuje vztah rezidentů k přítomnosti turistů v dané oblasti. Je patrné, že největší zastoupení (100) má neutrální vztah. Naopak pouze 6 respondentů uvedlo, že je jejich vztah negativní. Zbytek rezidentů hodnotil vztah pozitivně nebo velmi pozitivně.

Graf 3: Vztah rezidentů k přítomnosti turistů

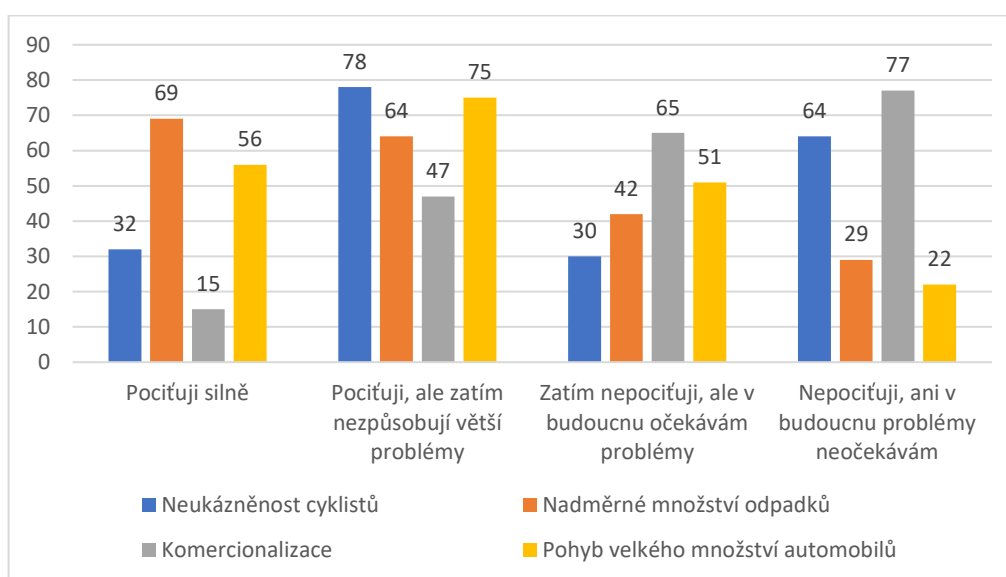

Zdroj: vlastní zpracování

V dalším grafu jsou zobrazeny otázky týkající se dopadů cestovního ruchu ve vybraných oblastech. Nejsilněji rezidenti pociťují nadměrné množství odpadků. To uvedlo

69 lidí. Oproti tomu zatím nepocítují dopady spojené s komercionalizací. Pouze 15 z nich vnímá tuto hrozbu silně. Pohyb velkého množství automobilů pocítuje 75 rezidentů, avšak nezpůsobují větší problémy. Velmi podobně na tom je neukázněnost cyklistů. Tu pocítuje 78 lidí, avšak nevnímají větší problémy. Problémy se očekávají u komercionalizace, konkrétně 65 respondentů očekává u tohoto jevu v budoucnu potíže. Pohyb velkého množství aut zatím nepocítuje 51 respondentů, avšak v budoucnu očekávají problémy. U komercionalizace 77 respondentů uvedlo, že tento jev nepocítuje a ani v budoucnu neočekává problémy. Dále 64 rezidentů nepocítuje neukázněnost cyklistů a ani v budoucnu neočekává problémy spojené s neukázněností cyklistů.

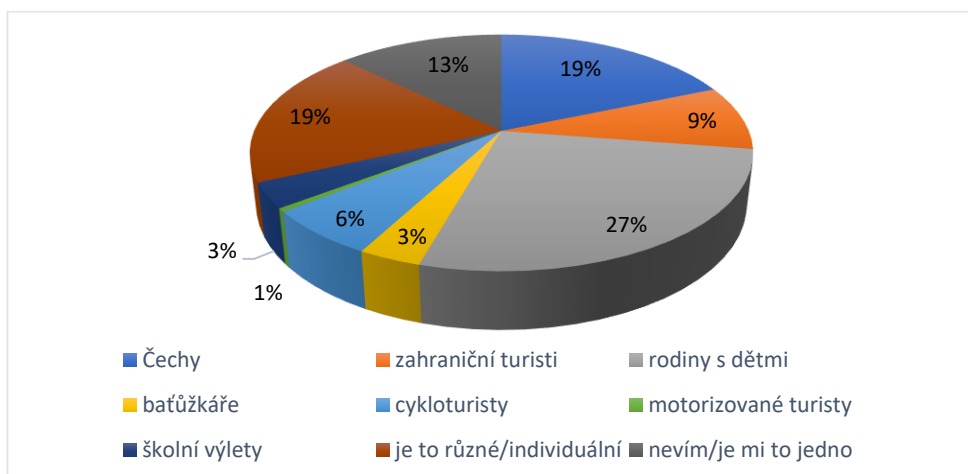
Graf 4: Dopady CR ve vybraných oblastech

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 5 je patrné, že obyvatelé v oblasti nejraději vidí rodiny s dětmi. Tuto skupinu turistů zvolilo 27 % respondentů (55). Dalších 19,1 % respondentů (39) uvedlo, že je to různé nebo jim je to jedno. Na třetím místě s 18,6 % zastoupením respondentů (38) se nacházejí čeští turisté. 12,7 % respondentů (26) sdělilo, že neví nebo je jim to jedno. Další nejoblíbenější skupinou jsou se 8,8 % (18) zahraniční turisté. Cykloturisty zvolilo 6,4 % lidí (13). Shodný počet odpovědí měla skupina školních výletů a baťůžkářů, a to 3,4 % (7). A zbylých 0,5 % lidí (1) zvolilo motorizované turisty.

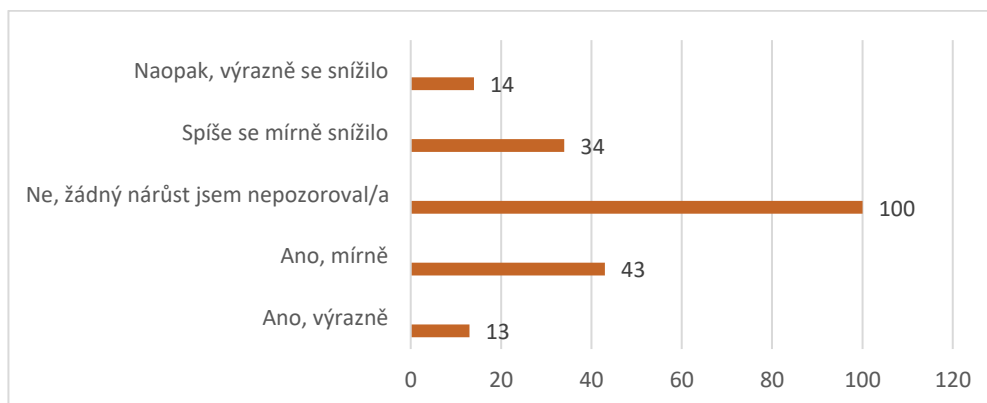
Graf 5: Jaké návštěvníky vidí rezidenti v oblasti nejraději

Zdroj: vlastní zpracování

V následujícím grafu je zobrazen názor respondentů na změnu množství návštěvníků v oblasti v souvislosti s COVID-19. 100 lidí žádný nárůst nepozorovalo, mírné zvýšení zaznamenalo 43 rezidentů. 34 respondentů zaznamenalo naopak spíše mírné snížení. Výrazné snížení bylo zaregistrováno u 14 lidí, a jen o jednotku méně, 13 dotazovaných uvedlo výrazné zvýšení.

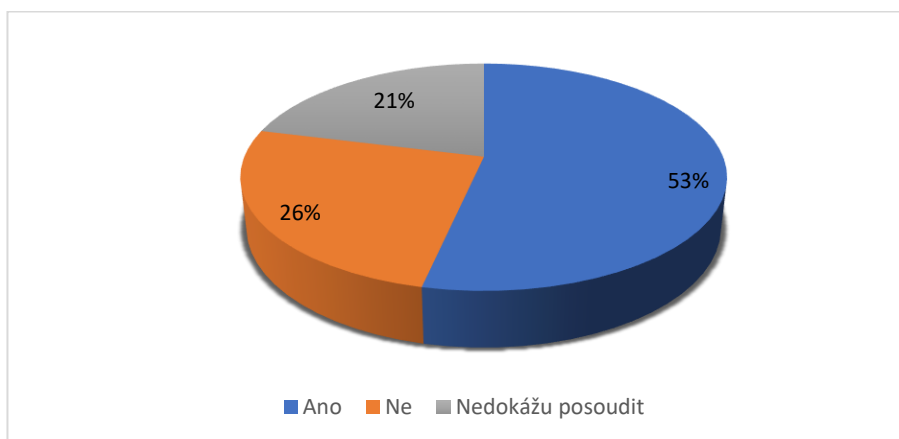
Graf 6: Zvýšení množství návštěvníků v oblasti v souvislosti s COVID-19

Zdroj: vlastní zpracování

Graf číslo 7 zobrazuje, že 53,4 % (109) dotazovaných zastává názor, že je v oblasti dostatek práce pro místní obyvatele. 25,5 % (52) respondentů si myslí, že zde dostatek práce není. A zbylých 21,1 % (43) uvedlo, že tuto problematiku nedokážou posoudit.

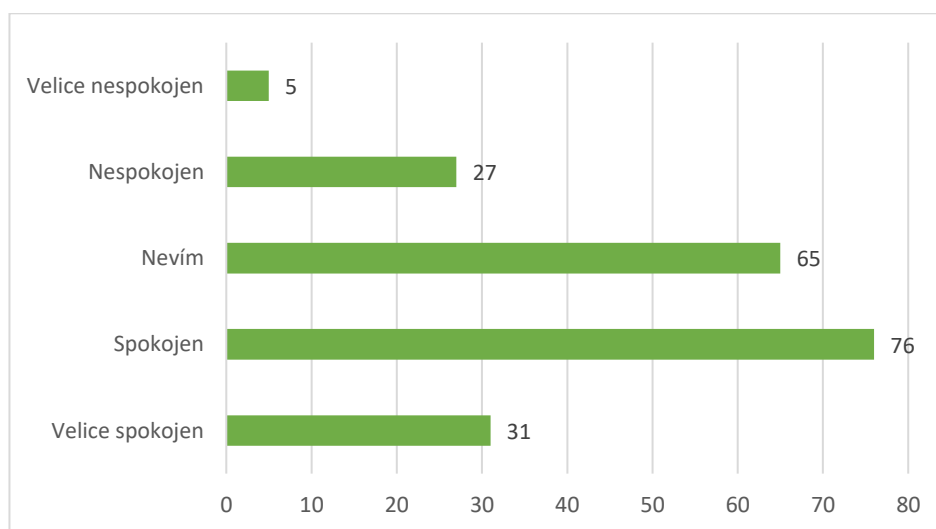
Graf 7: Dostatek práce pro místní obyvatele

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 8 je patrné, že s dostupností služeb v oblasti je spokojeno 76 respondentů. 65 rezidentů odpovědělo, že neví. Velice spokojeno je 31 rezidentů. Oproti tomu nespokojeno je 27 lidí, a 5 respondentů je velice nespokojeno.

Graf 8: Spokojenost s dostupností služeb v regionu

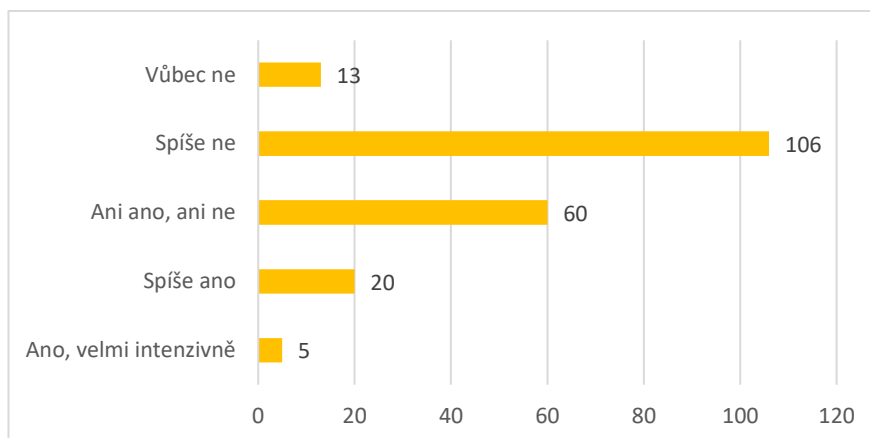
Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku, zda se respondent někdy setkal s pojmem udržitelný cestovní ruch byla nejčastější odpověď ne. Tu zvolilo 39,7 % (81) respondentů. Skoro totožný počet respondentů odpovědělo ano, konkrétně jich bylo 38,7 % (79). A zbylých 21,6 % (44) bylo nerozhodných.

V dalším grafu je znázorněno, jak rezidenti vnímají škody způsobené turisty na životním prostředí. Odpověď spíše ne označilo 106 respondentů, 60 obyvatel nebylo

rozhodnuto, spíše ano volilo 20 lidí. Žádné škody pocítuje 13 respondentů, a 5 respondentů odpovědělo, že škody způsobené na životním prostředí pocítují velmi intenzivně.

Graf 9: Škody způsobené turisty na životním prostředí

Zdroj: vlastní zpracování

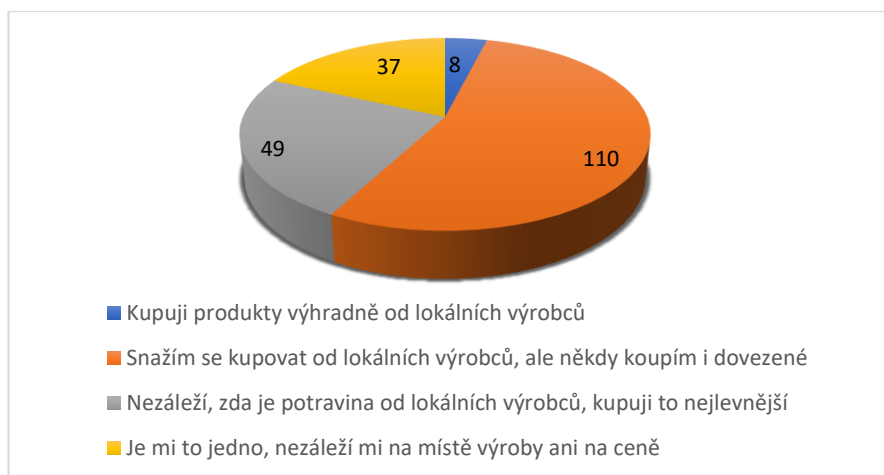
Za touto otázkou následovala v dotazníku otázka otevřená, kde jsem zjišťovala, jakým případně způsobem rezidenti pocítují škody způsobené na životním prostředí. Nejčastější odpovědi byly poházené odpadky v přírodě či podél turistických tras. Ojedinelé se nacházela odpověď zničené lavičky.

V otázce, zda rezident pomáhá nějakým způsobem zlepšit životní prostředí, zvolila převážná většina respondentů odpověď ano. Konkrétně jich bylo 81,9 % (167). Zbýlých 18,1 % (37) odpovědělo ne. Pokud respondent uvedl v této otázce odpověď ano, následovala otázka otevřená, která zkoumala, jakým způsobem pomáhá zlepšit životní prostředí. Nejčastěji se objevovala odpověď sbírání a třídění odpadu. Část respondentů uvedla, že vyhledává produkty z biofarmem, používá přírodní čisticí prostředky, omezují svou uhlíkovou stopu, využívají MHD místo dojíždění vlastním autem, používají recyklované materiály, snaží se nakupovat bez obalu, nakupují v second handech. Ojedinelé se zde objevili odpovědi jako využívání vlastního kompostu, nošení na nákupy vlastní látkové tašky namísto igelitové a absence nákupu balené vody v PET láhvích.

V grafu č. 11 je znázorněné, jak rezidenti vnímají Prácheňsko jako znečištěnou oblast. Velká část respondentů si myslí, že Prácheňsko je znečištěné minimálně. 29 lidí uvedlo, že Prácheňsko jako znečištěnou oblast nevnímají, 8 rezidentů odpovědělo, že Prácheňsko spíše vnímají jako znečištěnou oblast a pouze 2 respondenti uvedli, že oblast vnímají jako velice znečištěnou.

Graf číslo 10 zobrazuje, zda rezidenti odebírají produkty od lokálních výrobců nebo zda dávají přednost potravinám dovezeným. Převážná většina dotazovaných uvedla, že se snaží kupovat produkty od lokálních výrobců, avšak někdy koupí i produkty dovezené. Takto se rozduje 53,9 % (110) lidí. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že rezidentovi nezáleží na tom, zda je potravina od lokálních výrobců či dovezené, kupuje to nejlevnější. Pro tuto možnost bylo 24 % (49) respondentů. 18,1 % (37) rezidentů uvedlo, že jim nezáleží na místě výroby ani na ceně. Pouze 3,9 % (8) respondentů nakupuje potraviny výhradně od lokálních výrobců.

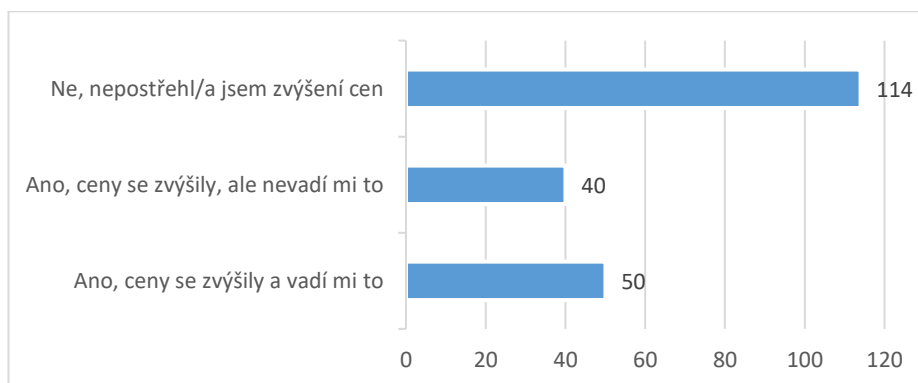
Graf 10: Nákup produktů dovezených či lokálních

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku, zda rezidenti pocítili změnu cen v místních obchodech a restauracích kvůli turismu, odpovědělo 55,9 % (114) respondentů, že žádnou změnu cen nepostřehli. Dalších 24,5 % (50) lidí uvedlo, že zaznamenali zvýšení cen a že jim to vadí. A zbylých 19,6 % (40) také uvedlo, že zaznamenali zvýšení cen, ale že jim to nevadí.

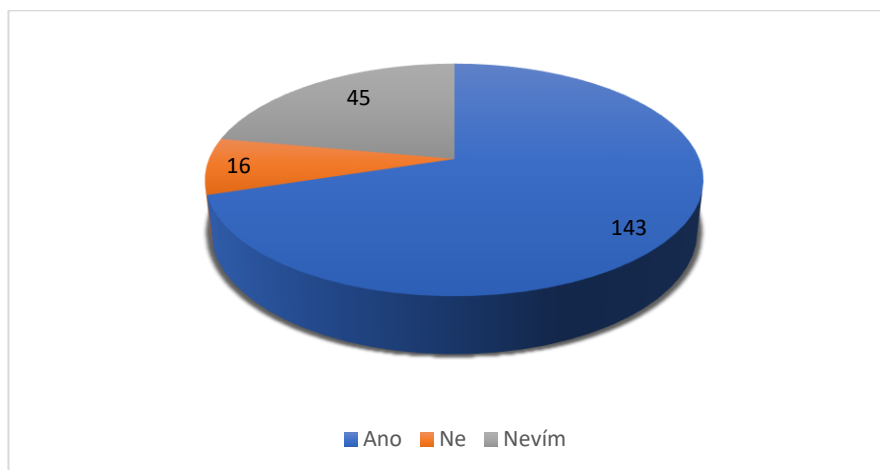
Graf 11: Změny cen v restauracích kvůli turismu

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 12 je patrné, že převážná většina rezidentů (143) si myslí, že se turisté chovají ke kulturním a historickým památkám ohleduplně. Další část z nich (45) je nerozhodná, a 16 respondentů uvedlo, že si myslí, že se turisté nechovají ohleduplně ke kulturním a historickým památkám.

Graf 12: Ohleduplnost turistů ke kulturním a historickým památkám

Zdroj: vlastní zpracování

Třetí otevřená otázka zněla, co by rezident ukázal v regionu návštěvě, která za ním přijela. Nejčastěji se objevovali odpovědi typu památky a historické části obcí. Rezidenti zmiňovali hrad Helfenburk, mohylu J. Žižky u Sudoměře, vodní mlýn Hoslovice, pivovar a hrad Strakonice. Hojně se vyskytující odpovědí byla i rozmanitá příroda, kterou tento region nabízí. Mimo typické přírodní památky, jako jsou lesy a rybníky, se zde objevovaly i Řežabinecké tůně.

Poslední otevřenou otázkou bylo, zda něco rezidenti v oblasti postrádají. Část respondentů odpověděla, že nic nepostrádají. Mezi často se objevujícími odpověďmi bylo, že by rezidenti uvítali více ubytovacích zařízení či větší počet stravovacích zařízení, které by nabízely lokální produkty. Nechyběla ani zmínka o zlepšení dostupnosti parkovacích míst či o celkovém zlepšení infrastruktury. Někteří rezidenti si stěžovali na nedostatek plaveckých bazénů a kvalitních sportovišť. Hodně lidí poukázvalo na nedostatek kulturní zábavy, konkrétně jim chybí různé filmové festivaly, kina a divadla. Část respondentů uvedla nedostatek cyklostezek a více dětských hřišť, které budou pravidelně kontrolována a udržována. Objevila se zde i odpověď, že by si rezident přál, aby radnice více komunikovala s institucemi poskytující služby ČR. A v neposlední řadě se v této otázce objevovala odpověď na nedostatek pracovních příležitostí.

4.8 Syntéza výsledků a poznatků

Dotazníkového výzkumu se zúčastnilo více žen než mužů, jimž bylo nejčastěji od 21 do 40 let. Respondentů bylo nejvíce se středoškolským vzděláním s maturitou. Z hlediska společenského statusu měli stejné nejvyšší zastoupení zaměstnanci a studenti. Naši respondenti nejčastěji pocházeli z obce, jejíž velikost činí méně než 2 000 obyvatel. Většina respondentů žije v oblasti od narození.

Převážná část rezidentů vnímá pohyb turistů v oblasti, avšak jejich vztah k nim je buď neutrální nebo pozitivní. I přes to, že jim turisté nevadí, byli by rádi, aby jejich počet zůstal stejný. Pozitivní stránkou je, že rezidenti nepocítují škody, které by způsobili návštěvníci na životním prostředí či na historických památkách. Největším problémům z dopadů CR je nadměrné množství odpadků a pohyb velkého množství aut. Naopak minimální dopady očekávají u komercializace.

Nejoblíbenějším návštěvníkem jsou rodiny s dětmi. Většina místních obyvatel nepozorovala žádný nárůst turistů v souvislosti s COVID-19. Respondenti si myslí, že je v Prácheňsku dostatek práce pro místní obyvatele. To může být i jeden z důvodů, proč také více než polovina dotazovaných uvedla, že se stěhují do obce noví lidé. Nespokojeni jsou však s komunikací problematiky rozvoje mezi obcí a rezidenty. Převážná většina respondentů je však spokojena s venkovským stylem života.

Kladným zjištěním je, že více než 75 % dotazovaných se nějakým způsobem snaží zlepšit životní prostředí. Avšak velká část z nich se nikdy nesešla s pojmem udržitelný cestovní ruch.

4.9 Vnímání cestovního ruchu rezidenty

V následující tabulce je spočtena Defertova funkce za každou obec, ve které se nachází alespoň jedno ubytovací zařízení. Kvůli špatné dostupnosti dat, jsem pro účely výpočtu Defertovy funkce vytvořila tabulku s odhadnutým počtem lůžek, které nabízí jednotlivé ubytovací zařízení a počet pokojů jsem zprůměrovala. Data o kapacitě hromadných ubytovacích zařízení jsou uvedena za rok 2020, počet obyvatel je uveden k 1.1.2021.

Tabulka 1 - Odhad lůžek ubytovacích zařízení

Typ ubytování	Počet lůžek
Kemp	100
Penzion	4
Turistická ubytovna	4
Nezařazeno	2

Zdroj: vlastní zpracování v Excelu

Tabulka 2 - Defertova funkce

Kód obce	Název obce	Počet lůžek	Počet obyvatel	Turistická aktivita v %
536 741	Velká Turná	215	171	125.73
536 881	Horní Poříčí	190	299	63.55
549 771	Protivín	110	4 760	2.31
549 827	Ražice	20	386	5.18
550 787	Strakonice	803	22 428	3.58
550 809	Bavorov	56	1 642	3.41
550 833	Bílsko	64	202	31.68
550 957	Čestice	19	910	2.09
551 163	Jinín	50	211	23.70
551 201	Katovice	661	1 338	49.40
551 741	Skočice	10	240	4.17
551 775	Strašice	300	188	159.57
551 791	Střelské Hoštice	550	907	60.64
551 856	Štěkeň	400	822	48.66
551 953	Vodňany	402	6 995	5.75
551 961	Volenice	54	554	9.75
551 970	Volyně	367	3 000	12.23
562 254	Paseky	48	185	25.95

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z ČSÚ

Z této tabulky je patrné, že největší procento turistické aktivity má obec Strašice, a to 159,57 %. Tato destinace je považována za významnou. Naopak nejnižší turistickou aktivitu má obec Čestice. Ta se svými 2,09 % spadá do skupiny s žádnou turistickou aktivitou.

V následující mapě vidíme kartograficky zobrazenou intenzitu turistické aktivity v obcích Prácheňska.

Spokojenost s dostupností služeb v oblasti se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 25,738, interval spolehlivosti pro p-value (0,009;0,014) – test Monte Carlo) a vzdělání (chí-kvadrát = 24,297, CI⁵ (0,013;0,020)). Lidé ve věkové skupině 41–60 let jsou statisticky významně častěji spokojeni s dostupností služeb v oblasti ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé ve věku 20 let a méně jsou statisticky významně častěji nespokojeni s touto záležitostí ($\alpha = 0,001$). Obyvatelé mladší 20 let potřebují ke spokojenému životu mnohem více služeb než lidé ve středním věku, a proto těmto mladým lidem nestačí aktuální dostupnost služeb. Hodnotíme-li dostupnost služeb podle vzdělání, lidé s vysokoškolským vzděláním jsou statisticky významně častěji spokojeni s dostupností služeb ($\alpha = 0,05$), zatímco lidé se základním vzděláním jsou statisticky významně častěji nespokojeni ($\alpha = 0,001$). Čím vyšší vzdělání, tím vyšší spokojenost s dostupností služeb.

H2: Názor místních obyvatel na chování turistů s respektem k rezidentům v území ovlivňuje jejich vzdělání.

Tabulka 4: Názor místních na chování turistů k rezidentům podle vzdělání

Vzdělání	Ano		Ne		Nedokážu posoudit		Celkový součet	
	lidí	%	lidí	%	lidí	%	lidí	%
Základní	25	12,3	12	5,9	22	10,8	59	29
Středoškolské bez maturity (vyučen)	12	5,9	2	1	6	2,9	20	9,8
Středoškolské s maturitou	59	28,9	5	2,5	24	11,8	88	43,2
Vysokoškolské	15	7,4	4	2	18	8,8	37	18,2
Celkový součet lidí	111		23		70		204	

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Názor rezidentů na chování turistů k místním obyvatelům se statisticky významně liší podle vzdělání (chí-kvadrát = 16,101, p-value 0,013) a společenského statusu (chí-kvadrát = 18,871, CI (0,037;0,047)). Lidé se středoškolským vzděláním s maturitou si statisticky významně častěji myslí, že se turisté chovají s respektem k místním obyvatelům ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé se základním vzděláním si myslí, že se turisté nechovají

⁵ Confidence interval = interval spolehlivosti pro p-value

ohleduplně ($\alpha = 0,05$). Lidé s vysokoškolským vzděláním statisticky významně častěji tento problém nedokážou posoudit ($\alpha = 0,05$). Hodnotíme-li názor rezidentů na chování turistů podle socio-ekonomického statusu, zjistíme, že se OSVČ statisticky významně častěji ztotožňují s názorem na chování turistů k místním obyvatelům s respektem ($\alpha = 0,01$), zatímco studenti si myslí, že se turisté nechovají s respektem k místním obyvatelům ($\alpha = 0,05$).

H3: Ochota pomáhat zlepšovat životní prostředí ovlivňuje socio-ekonomický status.

Tabulka 5: Ochota pomáhat zlepšovat životní prostředí podle společenského statusu

Společenský status	Ano		Ne		Celkový součet	
	lidí	%	lidí	%	lidí	%
Zaměstnanec	72	35,3	13	6,4	85	41,7
Student	74	36,3	11	5,4	85	41,7
OSVČ	10	4,9	8	3,9	18	8,8
Důchodce	4	2	4	2	8	4
Na mateřské/rodičovské dovolené	7	3,4	0	0	7	3,4
Nezaměstnaný/v domácnosti	0	0	1	0,5	1	0,5
Celkový součet lidí	167		37		204	

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Ochota pomáhat zlepšit životní prostředí se statisticky významně liší podle společenského statusu (chí-kvadrát = 21,933, CI (0,000;0,001). OSVČ ($\alpha = 0,01$), důchodci ($\alpha = 0,05$) a nezaměstnaní či v domácnosti ($\alpha = 0,05$) statisticky významně častěji nepomáhají zlepšit životní prostředí. Může to být dáno tím, že OSVČ celé dny pracují a nemají na tyto aktivity čas, důchodci nejsou s touto problematikou dostatečně seznámeni.

H4: Názory místních obyvatel na dopady nadměrného množství odpadků ovlivňuje pohlaví.

Tabulka 6: Dopady nadměrného množství odpadků podle pohlaví

Pohlaví	Pocit'ují silně		Pocit'ují silně, ale zatím nezpůsobují větší problémy		Zatím nepocit'ují, ale v budoucnu očekávají problémy		Nepocit'ují, ani v budoucnu problémy neočekávají		Celkový součet	
	lidí	%	lidí	%	lidí	%	lidí	%	lidí	%
Muž	18	8,8	30	14,7	18	8,8	17	8,3	83	40,6
Žena	51	25	34	16,7	24	11,8	12	5,9	121	59,4
Celkový součet lidí	69		64		42		29		204	

Zdroj: vlastní zpracování v programu SPSS

Názory respondentů na různé problémy spojené s rozvojem CR v území byly zjišťovány v sadě otázek 4.a až 4.ch, kde byly zkoumány jejich postoje k neukázněnosti cyklistů, nadměrnému výskytu odpadků, nadměrné hlučnosti, ničení historických objektů, zvýšené kriminalitě, využívání zábury půdy, komercializace, pohybu velkého množství lidí a pohybu velkého množství automobilů. Názory respondentů na zvýšené množství odpadků se statisticky významně liší podle všech identifikačních proměnných vyjma délky života v obci (viz tabulka závislostí v příloze 2). Ženy statisticky významně častěji silně pocit'ují nadměrné množství odpadků ($\alpha = 0,01$), zatímco muži statisticky významně častěji uváděli, že tento problém nepocit'ují a ani ho v budoucnu neočekávají ($\alpha = 0,05$). Je to dáno tím, že ženy jsou všímavější a dbají na důkladnější pořádek. Při sledování závislosti vnímání nadměrného množství odpadků na věku bylo zjištěno, že mladí lidé do 20 let statisticky významně častěji pocit'ují tento problém jako významný ($\alpha = 0,001$), lidé ve věku 21–40 let tento problém pocit'ují také, ale domnívají se, že odpadky nezpůsobují větší problémy ($\alpha = 0,05$). A naopak, osoby ve věku 41–60 let statisticky významně častěji odpovídali, že tento problém jako významný nepocit'ují a ani v budoucnu ho jako problém neočekávají ($\alpha = 0,001$). Je to dáno tím, že mladí lidé tráví hodně volného času venku, a všímají si pohozených odpadků a nepořádku oproti ostatním věkovým skupinám, jež mají mnoho práce a starostí s rodinou, které jim nedovolují si této problematice všimnout. Budeme-li hodnotit postoj respondentů

k nadměrnému množství odpadků podle jejich vzdělání, zjistíme, že studenti se základním vzděláním statisticky významně silněji vnímají množství odpadků ($\alpha = 0,001$), zatímco lidé s vysokoškolským vzděláním statisticky významně častěji nepocítují tento dopad, avšak v budoucnu očekávají problémy ($\alpha = 0,01$). Pokud budeme hodnotit postoj rezidentů k této problematice podle socio-ekonomického statusu, zjistíme, že studenti statisticky významně častěji pocítují silně nadměrné množství odpadků ($\alpha = 0,001$), kdežto zaměstnanci a OSVČ se s tímto problémem v současné době ani v budoucnu neztotožňují ($\alpha = 0,05$). Pracující lidé nepocítují problémy s nadměrným množstvím odpadků. Posuzujeme-li nadměrný výskyt odpadků podle velikosti obce, ve které respondenti bydlí, zjistíme, že rezidenti, bydlící v obci od 10 001 do 30 000 obyvatel, statisticky významně častěji nepocítují tento problém a ani v budoucnu ho neočekávají ($\alpha = 0,01$).

Dalším dopadem je nadměrná hluchost, která se statisticky významně liší podle velikosti obce, ve které respondenti bydlí (chí-kvadrát = 22,365, p-value = 0,008). Lidé žijící v obci do 30 000 obyvatel statisticky významně častěji pocítují nadměrnou hluchost, která ovšem nezpůsobuje větší problémy ($\alpha = 0,05$), zatímco obyvatelé žijící v obci od 2 001 do 10 000 obyvatel statisticky významně častěji nadměrnou hluchost nepocítují, ovšem v budoucnu problémy očekávají s tímto dopadem ($\alpha = 0,01$). Lidé žijící v obci od 10 001 do 30 000 obyvatel statisticky významně častěji nadměrnou hluchost nepocítují, ani v budoucnu ji neočekávají ($\alpha = 0,01$). Ve velkých městech musíme počítat s nadměrnou hluchostí, z důvodu velkého výskytu aut a pohybu většího množství lidí.

Třetím zkoumaným dopadem je ničení historických objektů a objektů CR, kde najdeme statisticky významné odlišnosti ve věku respondentů (chí-kvadrát = 21,433, CI (0,007;0,012)). Lidé od 21 do 40 let statisticky významně častěji pocítují ničení historických objektů, avšak zatím nezpůsobují větší problémy ($\alpha = 0,05$), zatímco lidé ve věku 41–60 let statisticky významně častěji nepocítují tento dopad ani jeho následky neočekávají v budoucnu ($\alpha = 0,01$). Čím vyšší věk, tím vyšší vnímavost ničení historických objektů a objektů CR.

Názor respondentů na zvýšenou kriminalitu se statisticky významně liší ve věku (chí-kvadrát = 18,015, CI (0,030;0,040)) a v délce života, po kterou rezidenti v obce žijí (chí-kvadrát = 21,202, CI (0,010;0,016)). Lidé ve věku 21–40 let statisticky významně

častěji zvýšenou kriminalitu pociťují silně ($\alpha = 0,05$), zatímco lidé ve věku 41–60 let zvýšenou kriminalitu v současné době, ani v budoucnu nepociťují ($\alpha = 0,01$). Mohlo by to být způsobeno tím, že mladí lidé tráví více času na sociálních sítích či sledováním televize, proto tedy inklinují k silnějšímu pocitu tohoto dopadu. Obyvatelé, kteří žijí v obci od narození, statisticky významně častěji pociťují zvýšenou kriminalitu silně ($\alpha = 0,05$), a zároveň tato skupina lidí statisticky významně častěji tento problém pociťuje, avšak nezpůsobuje větší problémy ($\alpha = 0,01$). Lidé, kteří se do obce přizpůsobili či přivdali nebo se do obce přistěhovali před více než 5 lety, statisticky významně častěji tento problém v současné době ani v budoucnu nepociťují ($\alpha = 0,01$), zatímco ti, kteří se přistěhovali před méně než 5 lety, statisticky významně častěji zvýšenou kriminalitu zatím nepociťují, ale v budoucnu problémy očekávají ($\alpha = 0,01$).

Dalším zkoumaným dopadem je využívání a zábory půdy, ve kterém se názory respondentů statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 23,338, CI (0,003;0,006)) a vzdělání (chí-kvadrát = 18,448, CI (0,024;0,032)). Mladí lidé do 20 let statisticky významně silněji pociťují využívání a zábory půdy ($\alpha = 0,01$), kdežto lidé ve věku 21–40 let tento dopad statisticky významněji pociťují také, ale nezpůsobuje větší problémy ($\alpha = 0,01$). Posuzujeme-li využívání a zábory půdy podle dosaženého vzdělání, lidé se středoškolským vzděláním s maturitou statisticky významně častěji tento dopad pociťují, ale bez způsobování větších problémů ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé se středoškolským vzděláním bez maturity tento problém v současné době nepociťují, avšak v budoucnu očekávají potíže ($\alpha = 0,05$).

Názory na komercializaci se statisticky významně liší podle pohlaví (chí-kvadrát = 9,146, p-value 0,027), věku (chí-kvadrát = 24,897, CI (0,002;0,004)) a vzdělání (chí-kvadrát = 19,734, CI (0,015;0,021)). Ženy statisticky významně častěji pociťují dopady komercializace silně ($\alpha = 0,05$), zatímco muži tento problém nepociťují, a ani v budoucnu neočekávají jeho dopady ($\alpha = 0,05$). Je to dáno tím, že ženy jsou všímavější a více do hloubky přemýšlí nad věcmi, proto si snáze všimnout okolního dění. Hodnotíme-li komercializaci podle věku, lidé do 20 let statisticky významně častěji tento dopad pociťují silně ($\alpha = 0,01$), než lidé ve věku 21–40 let, kteří komercializaci také pociťují, ale nezpůsobuje jim větší problémy ($\alpha = 0,001$). Lidé se základním vzděláním statisticky významně častěji silně pociťují komercializaci ($\alpha = 0,05$), zatímco lidé se středoškolským vzděláním tento dopad vnímají bez způsobování větších

problémů ($\alpha = 0,01$). Lidé se středoškolským vzděláním bez maturity komercializaci nepocítují, ani v budoucnu neočekávají problémy ($\alpha = 0,05$).

Pohyb velkého množství lidí se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 20,200, p-value 0,017). Lidé ve věkové skupině od 41 do 60 let statisticky významně častěji nepocítují pohyb velkého množství lidí, ani v budoucnu se tohoto dopadu neobávají ($\alpha = 0,01$). Lidé v této věkové skupině většinu dne tráví v práci, tudíž nemusí znamenat pohyb velkého množství lidí.

Dalším zkoumaným dopadem je pohyb velkého množství automobilů, který se statisticky významně liší podle pohlaví (chí-kvadrát = 9,489, p-value 0,023), vzdělání (chí-kvadrát = 17,167, p-value 0,046) a společenského statusu (chí-kvadrát = 38,514, CI (0,000;0,002)). Muži statisticky významně častěji nepocítují výskyt velkého množství automobilů ($\alpha = 0,01$). Příčinou může být to, že muži jsou častěji zvyklí řídit a pohybovat se v silničním provozu, proto je velké množství automobilů nijak nepřekvapuje. Hodnotíme-li tento dopad podle dosaženého vzdělání respondentů, lidé se základním vzděláním statisticky významně častěji pocítují silně pohyb velkého množství automobilů ($\alpha = 0,05$), zatímco lidé s vysokoškolským vzděláním tento dopad v současnosti nepocítují, avšak v budoucnu očekávají problémy ($\alpha = 0,05$). Posuzujeme-li názor respondentů podle socio-ekonomického statusu, ukazuje se zde, že studenti statisticky významně častěji pocítují silně tento dopad ($\alpha = 0,001$), zatímco OSVČ či nezaměstnaný/v domácnosti tento dopad nepocítují a ani v budoucnu neočekávají problémy ($\alpha = 0,01$). Studenti často cestují a mají více volného času, tudíž mohou tuto problematiku vnímat silněji.

Názory respondentů s ohledem na frekvenci pohybu turistů v území se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 30,387, CI (0,002;0,005)), vzdělání (chí-kvadrát = 29,198, CI (0,002;0,005)) a společenského statusu (chí-kvadrát = 36,623, CI (0,036;0,046)). Mladí lidé do 20 let statisticky významně častěji pohyb turistů nevnímají ($\alpha = 0,001$). Zatímco lidé ve věku 21–40 let si pohyb turistů uvědomují občas ($\alpha = 0,05$), a lidé ve věku 41–60 let vždy nebo téměř vždy ($\alpha = 0,05$). To znamená, že rezidenti jsou citlivější na počet a pohyb turistů v území s rostoucím věkem. Osoby se základním vzděláním pohyb turistů téměř nikdy nevnímají ($\alpha = 0,001$), zatímco vysokoškoláci vždy nebo téměř vždy ($\alpha = 0,05$). Čím vyšší vzdělání, tím vyšší vnímavost pohybu turistů v území. Hodnotíme-li názory respondentů podle socio-ekonomického

statusu, i zde se ukazuje, že studenti statisticky významně častěji pohyb turistů v území téměř nevnímají ($\alpha = 0,001$), OSVČ zřídka ($\alpha = 0,01$), zatímco zaměstnanci vždy nebo téměř vždy ($\alpha = 0,05$). Je to dáno tím, že zaměstnancům skončí pracovní doba a mohou jít ven na procházku, kde by případný pohyb turistů mohli zpozorovat, oproti studentům či OSVČ, jež se zaobírají svými pracovními a studentskými povinnostmi většinou po celý den.

Vztah respondentů k přítomnosti turistů v oblasti jejich bydliště se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 19,405, CI (0,18;0,25)) a podle vzdělání (chí-kvadrát = 18.686, CI (0,19;0,26)). Mladí lidé do 20 let vnímají přítomnost rezidentů statisticky významně častěji neutrálně ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé ve věku 41–60 let mají k přítomným turistům pozitivnější vztah ($\alpha = 0,05$). Studenti si plní své školní povinnosti a nemají potřebu se zaobírat turisty okolo sebe, proto je jejich vztah k nim neutrální. Osoby se středoškolským vzděláním s maturitou vnímají přítomnost rezidentů statisticky velmi pozitivně ($\alpha = 0,01$), kdežto osoby se základním vzděláním vnímají přítomnost rezidentů statisticky více neutrálně ($\alpha = 0,01$).

V otázce číslo 5 byli respondenti dotazováni na ekonomické dopady CR. Prvním zkoumaným dopadem bylo zvýšení příjmů obce, které se statisticky významně liší podle socio-ekonomického statusu (chí-kvadrát = 25,560, CI (0,026;0,035)) a velikosti obce, ve které respondenti bydlí (chí-kvadrát = 16, 925, p-value 0,50). Studenti statisticky významně častěji pociťují zvýšení příjmů obcí, ale nezpůsobují větší dopady ($\alpha = 0,05$). Lidé žijící v obci s více než 30 tisíci obyvatel statisticky významně častěji pociťují větší příjem obcí, avšak bez větších dopadů ($\alpha = 0,01$), zatímco obyvatelé obcí mezi 10 a 30 tisíc obyvatel statisticky významně častěji tento dopad nepociťují ($\alpha = 0,01$).

V otázce týkající se zlepšení stavu chátrajících objektů byly nalezeny statisticky významné odlišnosti podle vzdělání (chí-kvadrát = 16,758, p-value 0,053). Absolventi základních škol statisticky významně častěji nepociťují tento dopad, ale v budoucnu očekávají zlepšení ($\alpha = 0,01$), zatímco vyučení lidé se středoškolským vzděláním bez maturity žádné zlepšení v současnosti ani v budoucnu nepociťují ($\alpha = 0,05$).

Posílení místní identity obyvatel a nárůst sounáležitosti se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 20, 921, CI (0,009;0,015)) a podle délky, po kterou obyvatelé v obci žijí (chí-kvadrát = 26,225, CI (0,001;0,004)). Lidé nad 61 let statisticky

významně častěji vnímají tento dopad silně ($\alpha = 0,05$), zatímco lidé od 41 do 60 let tento dopad nevnímají a ani v budoucnu ho neočekávají. Zde můžeme vidět odlišné názory mezi dvěma věkovými skupinami. Může to být zapříčiněno tím, že v posledních letech, především v covidové době, byl na starší lidi brán obzvlášť velký ohled, tudíž mají pocit větší sounáležitosti od okolí. Lidé, kteří žijí v obci od narození statisticky významně častěji vnímají silně větší pocit sounáležitosti a posílení místní identity ($\alpha = 0,01$) nebo alespoň v budoucnu očekávají tento dopad ($\alpha = 0,01$). Lidé, kteří se do obce přišli nebo přivdali, statisticky významně častěji větší pocit z rostoucí sounáležitosti nevnímají ($\alpha = 0,01$). K tomuto názoru se statisticky významně častěji přiklánějí i obyvatelé, kteří se do obce přistěhovali před více než 5 lety ($\alpha = 0,05$).

Preference typů turistů se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 39, 379, CI (0,022;0,031)) a vzdělání (chí-kvadrát = 36,933, CI (0,035;0,045)). Lidé pod 20 let jsou statisticky významně častěji spokojeni se zahraničními turisty ($\alpha = 0,05$), zatímco lidé ve věkové skupině od 21 do 40 let se statisticky významně častěji spokojí s rodiny s dětmi ($\alpha = 0,05$) a lidé ve věku od 41 do 60 let zde nejraději vidí školní výlety. Mladí lidé často cestují, a vytvářejí si přátelské vazby po celém světě, proto se tedy nejraději setkávají se zahraničními turisty, zatímco lidé ve středním věku mají založené rodiny, sami podnikají spoustu výletů s dětmi. Není proto divu, že zde nejraději přivítají skupinu turistů rodiny s dětmi. Hodnotíme-li preferenci typů turistů podle vzdělání, zjistíme, že lidé se základním vzděláním se statisticky významně častěji spokojí se zahraničními turisty ($\alpha = 0,05$), zatímco lidé s maturitou zde vidí nejraději rodiny s dětmi ($\alpha = 0,01$). Lidé s vysokoškolským vzděláním se statisticky významně častěji spokojí s motorizovanými turisty ($\alpha = 0,05$). Absolventi vysokých škol jsou otevření více možnostem a jsou přizpůsobivější, proto zde rádi přivítají i nepříliš běžný typ turistů jako jsou motorizovaní turisté.

Vnímavost škod způsobené turisty na životním prostředí se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 28,465, CI (0,003;0,007)) a společenského statusu (chí-kvadrát = 44,091, CI (0,027;0,035)). Lidé ve věkové skupině od 21 do 40 let statisticky významně častěji velmi intenzivně pocítují škody způsobené na životním prostředí ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé mladší 20 let jsou statisticky významně častěji nerozhodní ($\alpha = 0,001$). Hodnotíme-li názor na způsobené škody na životním prostředí podle socio-ekonomického statusu, studenti statisticky významně častěji spíše pocítují škody způsobené

na životním prostředí ($\alpha = 0,01$), a zároveň jsou studenti statisticky významně častěji nerozhodnutí ohledně tohoto dopadu ($\alpha = 0,01$). OSVČ statisticky významně častěji spíše nepocítují tento dopad ($\alpha = 0,05$), zatímco nezaměstnaní či v domácnosti statisticky významně častěji tuto problematiku nepocítují vůbec ($\alpha = 0,001$).

Co se týče změny cen v místních obchodech kvůli turismu, i zde se nachází statisticky významné odlišnosti podle pohlaví (chí-kvadrát = 8,558, p-value 0,014), podle věku (chí-kvadrát = 25,157, p-value 0,00), podle společenského statusu (chí-kvadrát = 23,361, CI (0,004;0,008)) a podle délky života, po kterou v obci žijí (chí-kvadrát = 20,581, CI (0,001;0,003)). Ženy statisticky významně častěji pocítují zvýšení cen v obchodech a vadí jim to ($\alpha = 0,01$). Může to být dáno tím, že ženy jsou úspornější a více šetrivé, proto jim tedy tento dopad vadí. Hodnotíme-li zvýšení cen kvůli turismu podle věku, zjistíme že, lidé pod 20 let statisticky významně častěji pocítují zvýšení cen a vadí jim to ($\alpha = 0,005$). Lidé ve věku 21–40 let statisticky významně častěji pocítují zvýšení cen, ale nevadí jim to ($\alpha = 0,001$), zatímco věková skupina mezi 41 a 60 let statisticky významně častěji nepocítuje zvýšení cen ($\alpha = 0,001$). Mladí lidé mají omezený rozpočet, mnohdy ho tvoří pouze kapesné či nějaký drobný výdělek z brigád, proto nemají tolik finančních prostředků na utrácení, a je tedy pochopitelné, že se jim zvyšování cen kvůli turismu nelíbí. Studenti statisticky významně častěji pocítují zvýšení cen kvůli turismu ($\alpha = 0,01$), zatímco zaměstnanci tento dopad nepocítují ($\alpha = 0,05$). Jak už jsem výše uvedla, studenti mají omezené finanční prostředky, proto jim tento dopad vadí, zatímco zaměstnanci tráví převážně času v práci, je tedy možné, že nemají tolik příležitostí, aby zvýšení cen kvůli turismu pocítili. Posuzujeme-li tento dopad podle délky života, ve kterou rezidenti v obci bydlí, zjistíme, že lidé, kteří zde žijí od narození statisticky významně častěji pocítují tento dopad, a vadí jim ($\alpha = 0,05$), zatímco lidé, kteří se do obce přišli či přivdali a ti, kteří se sem přistěhovali před méně než 5 lety, tento dopad vůbec nepocítují ($\alpha = 0,05$). Rezidenti, kteří se přistěhovali do obce před více než 5 lety, pocítují zvýšení cen, avšak jim tato skutečnost nevadí ($\alpha = 0,001$).

Názor na ohleduplné chování turistů ke kulturním a historickým památkám se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 21,107, CI (0,001;0,00)) a podle společenského statusu (chí-kvadrát = 20,407, CI (0,040;0,051)). Lidé ve věkové skupině 41–60 let si statisticky významně častěji myslí, že chování turistů je ohleduplné ($\alpha = 0,001$), zatímco lidé pod 20 let jsou nerozhodní ($\alpha = 0,001$). Posuzujeme-li názor na

ohleduplné chování turistů podle socio-ekonomického statusu, zjistíme že, zaměstnanci a OSVČ statisticky významně častěji vnímají ohleduplnost turistů ke kulturním a historickým památkám ($\alpha = 0,05$), zatímco studenti jsou statisticky významně nerozhodní ($\alpha = 0,01$).

Vnímavost Prácheňska jako znečištěné oblasti se statisticky významně liší podle vzdělání (chí-kvadrát = 43,867, CI (0,000;0,001)) a společenského statusu (chí-kvadrát = 58,257, CI (0,000;0,001)). Lidé s vysokoškolským vzděláním statisticky významně častěji vnímají Prácheňsko jako znečištěnou oblast ($\alpha = 0,001$), zatímco lidé se základním vzděláním spíše nevnímají Prácheňsko jako znečištěnou oblast ($\alpha = 0,001$) nebo to nedokážou posoudit ($\alpha = 0,05$). Lidé se základním vzděláním pracují např. v továrnách, proto jim tedy nemusí připadat oblast znečištěná, či např. mají nižší požadavky na kvalitní a spokojený život než lidé s vysokoškolským vzděláním. Budeme-li hodnotit tuto záležitost podle socio-ekonomického statusu, nezaměstnaný/v domácnosti vnímají statisticky významně častěji oblast jako znečištěnou ($\alpha = 0,05$) a OSVČ vnímají oblast spíše jako znečištěnou ($\alpha = 0,05$). Kdežto studenti statisticky významně častěji spíše nevnímají oblast jako znečištěnou ($\alpha = 0,001$) a respondenti na mateřské či rodičovské dovolené nevnímají vůbec oblast jako znečištěnou ($\alpha = 0,001$).

Obeznamenost s pojmem udržitelný cestovní ruch se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 19,350, p-value 0,004) a vzdělání (chí-kvadrát = 22,871, p-value 0,001). Lidé ve věku 21 až 40 let statisticky významně častěji uváděli, že se setkali s pojmem udržitelný CR ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé pod 20 let jsou nerozhodní ($\alpha = 0,01$). Lidé se středoškolským vzděláním s maturitou statisticky významně častěji uvádí, že se setkali s pojmem udržitelný CR ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé se základním vzděláním jsou nerozhodnutí ($\alpha = 0,01$). Je možné, že absolventi střední školy s maturitou tuto problematiku probírali ve školním učivu, tudíž jsou s ní seznámeni.

Názor na dostatečné množství ubytovacích a stravovacích zařízení poskytujících služby venkovského CR v oblasti Prácheňska se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 27,889, p-value 0,000) a délky, po kterou rezidenti v obci bydlí (chí-kvadrát = 16,656, CI (0,008;0,013)). Lidé ve věku od 21 do 40 let si statisticky významně častěji myslí, že se zde nachází dostatečné množství tohoto typu ubytovacích a stravovacích zařízení ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé ve věku 41–60 let a nad 61 let si myslí, že se zde dostatek těchto zařízení nenachází ($\alpha = 0,05$). Lidé pod 20 let se nedokážou

rozhodnout ($\alpha = 0,01$). Starší lidé se hůře dostávají k informacím o nově založených podnicích, jelikož je jejich propagace je převážně na internetu, který pro ně není takovou samozřejmostí jako pro mladší lidi. Hodnotíme-li tento názor podle délky, po které rezidenti v obci bydlí, zjistíme, že lidé, kteří zde žijí od narození statisticky významně častěji uvádí kladnou odpověď na tuto otázku ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé, kteří se sem přistěhovali před méně než 5 lety uvádějí, že je zde nedostatek zařízení poskytující venkovský CR ($\alpha = 0,01$). Rezidenti, kteří zde žijí od narození znají toto místo velmi pečlivě, a mají přehled o tom, jaká zařízení se zde nacházejí. Kdežto lidé, kteří zde žijí krátkou dobu, nejsou ještě na tolik s místem seznámeni.

Názory na otázku, zda se výše popisované zařízení chovají v souladu s udržitelností, se statisticky významně liší podle pohlaví (chí-kvadrát = 6,501, p-value 0,039). Muži statisticky významně častěji odpovídali na tuto otázku kladně ($\alpha = 0,05$), zatímco ženy byly více nerozhodné ($\alpha = 0,05$). Muži nezkoumají věci do velkých detailů, tudíž jim může připadat, že se tyto zařízení chovají v souladu s udržitelností.

Názor na zvýšení množství návštěvníků v oblasti v souvislosti s COVID-19 se významně statisticky liší podle velikosti obce, ve které respondenti bydlí (chí-kvadrát = 26,735, CI (0,005;0,009)). Lidé, kteří žijí v obci do 2 000 obyvatel statisticky významně častěji žádný nárůst nezpozorovali ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé žijící v obci nad 30 000 obyvatel statisticky významně častěji zpozorovali mírný úbytek ($\alpha = 0,01$) či dokonce výrazný úbytek ($\alpha = 0,05$). S rostoucí velikostí obce, roste pocit snížení turistů v oblasti. Během covidové doby se v mnohých městech téměř vymizel ruch každodenního života z důvodů zavření škol, restaurací, obchodů, provozoven poskytující služby a mnoho lidí přestalo chodit do práce, proto tedy bylo zpozorováno snížení množství turistů v těchto větších obcích.

Názor na stěhování nových obyvatel do obcí se statisticky významně liší podle velikosti obce, ve které respondenti bydlí (chí-kvadrát = 13,447, p-value 0,036). Lidé žijící v obci nad 30 000 obyvatel statisticky významně častěji nedokážou posoudit, zda se do obce stěhují noví lidé ($\alpha = 0,05$). Je to dáno z důvodu, že obec je natolik velká, že nemají přehled o nově přistěhovalých.

Názor na komunikaci obce s rezidenty problematiku rozvoje cestovního ruchu se statisticky významně liší podle věku (chí-kvadrát = 27,259, CI (0,000;0,001)). Lidé starší 61 let statisticky významně častěji zaznamenávají dostatečnou komunikaci obce

s rezidenty ($\alpha = 0,001$), zatímco lidé mladší 20 let nedokážou posoudit tuto komunikaci ($\alpha = 0,001$). Starší lidé mají více volného času, více se tedy zapojují do dění rozvoje obce, a tudíž mají větší pocit, že je tato komunikace dostatečná.

Spokojenost s venkovským cestovním stylem života se statisticky významně liší podle společenského statusu (chí-kvadrát = 23,098, CI (0,017;0,024)) a velikosti obce, ve které rezidenti žijí (chí-kvadrát = 29,107, CI (0,000;0,000)). OSVČ jsou statisticky významně častěji spokojeni s venkovským stylem života ($\alpha = 0,05$), zatímco nezaměstnaní či lidé v domácnosti nejsou spokojeni s tímto stylem života ($\alpha = 0,01$). Studenti tuto názor nedokážou posoudit ($\alpha = 0,05$). Nezaměstnaní či v domácnosti zde pravděpodobně nemohou najít práci, tudíž tento problém může vést k jejich nespokojenosti s životem na venkově. Posuzujeme-li spokojenost s venkovským stylem života podle velikosti obce, ve které respondenti bydlí, zjistíme, že, lidé žijící v obci do 2 000 obyvatel jsou statisticky významně častěji spokojeni ($\alpha = 0,01$), zatímco lidé žijící v obci nad 30 000 obyvatel jsou statisticky významně častěji nespokojeni s tímto stylem života ($\alpha = 0,001$). Lidé bydlící v obci mezi 10 001 a 30 000 obyvatel tuto spokojenost nedokážou posoudit ($\alpha = 0,01$). Čím větší obec, tím menší spokojenost s venkovským stylem života.

4.11 Návrhová část

Z výsledku dotazníkové šetření vyplývá, že rezidenti jsou nejvíce nespokojeni s kvantitou cyklostezek, chybí jim parkovací místa a ocenili by zlepšení současného stavu dětských hřišť, případně budování nových. S ohledem na tyto slabé stránky jsem vytvořila návrhy, které povedou ke zvýšení spokojenosti rezidentů.

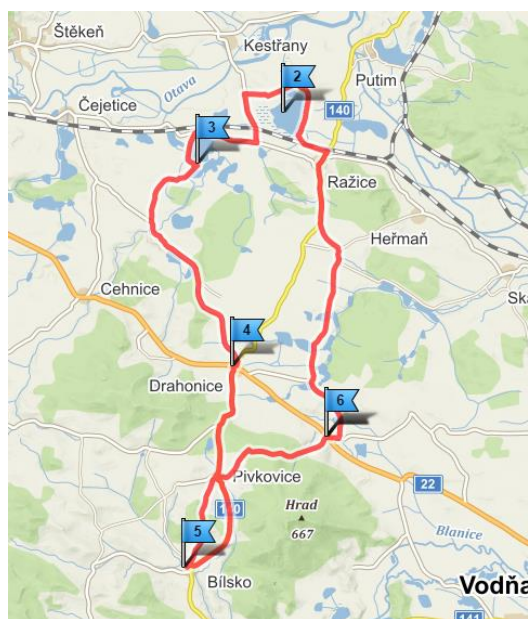
Cyklostezky:

Mnoho respondentů v dotazníku uvedlo, že současný počet cyklostezek je nedostačující. Jelikož je Prácheňsko převážně rovinnou krajinou, dalo by se toto území využít pro mnoho cyklostezek, které budou nejvhodnější pro rodiny s dětmi nebo pro méně náročné cyklisty. V okolí je mnoho přírodních i historických památek, dalo by se tedy vhodně spojit výlet na kole s poznáním kouskem historie tohoto malebného kraje.

Rozhodla jsem se tedy propojit některé přírodní či historické památky s novou cyklotrasou. Cílem je nalákat turisty do méně známých koutů Prácheňska a nabídnout jim detailnější pohled do venkovského života. Pomocí Defertovy funkce jsem zjistila, které oblasti představují velkou intenzitu turistické aktivity, proto tedy bude 30kilometrová cyklotrasa začínat v obci Skočice, kde je nižší stupeň turistické aktivity, a zároveň tím dojde k odlehčení oblastí, které jsou velmi turisticky využívány.

Okruh bude tedy začínat v obci Skočice, kde se návštěvníci mohou ubytovat, pokud přijedou z daleka a budou zde chtít strávit noc. Mohou si zde prohlédnout Skočický hrad, ve vedlejší vesnici se nachází farmářský obchod s bio masem, kde si mohou nakoupit lokální potraviny. Trasa bude dále pokračovat přes obec Albrechtice, kde se nachází kaple sv. Jana Nepomuckého. Cesta povede převážně po asfaltovém povrchu, okolo velkého množství rybníčků a polí. První větší zastávkou bude obec Ražice, kde se nachází národní přírodní rezervace Řežabinec Řežabinecké tůně. Okolo této přírodní památky je vybudována 3 km dlouhá naučná stezka. V Ražicích se nachází i obchod a restaurace, pro případné občerstvení turistů. Další zastávkou bude památník Jana Žižky u Sudoměře. Trasa bude pokračovat mezi poli a loukami přes vesnici Sedliště do obce Drahonice. Zde se nachází vyhlášená pražirna kávy, kam turisté mohou také zavítat. Poslední zastávkou je obec Bílsko, kde se nachází ekofarma KOFA. Z Bílska pak trasa povede zpátky do Skočic, okolo Skočického hradu.

Obrázek 10: Návrh nové cyklotrasy

Zdroj: vlastní zpracování pomocí interaktivní mapy na www.jihoceskyvenkov.cz

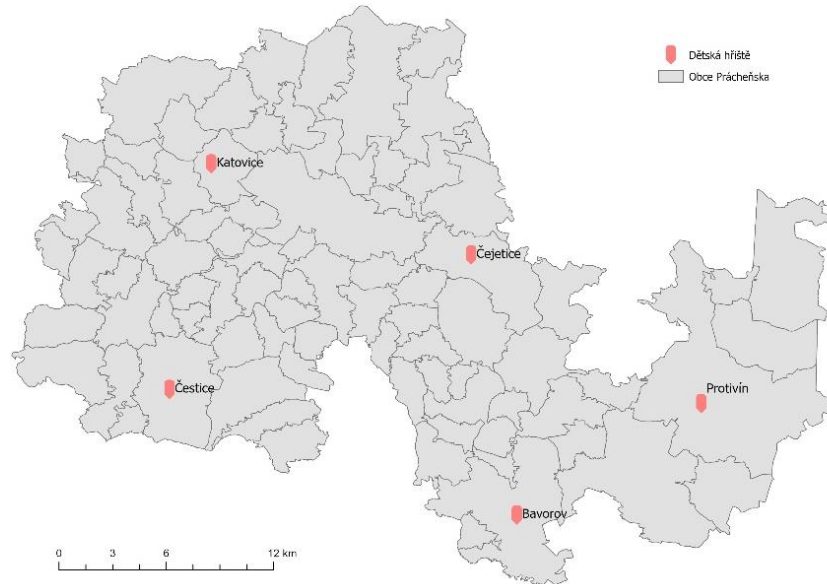
Dětská hřiště:

Jelikož se v dotaznících hojně objevovala odpověď, že obyvatelé nejsou spokojeni s momentálním stavem dětských hřišť, můj další návrh na zlepšení spokojenosti rezidentů je výstavba nových dětských hřišť. Bylo by vybudováno 5 nových dětských hřišť v Protičině, v Bavorově, v Česticích, v Katovicích a v Čejeticích. Obce jsou voleny podle rozšíření v regionu a podle počtu aktuálně se nacházejících hřišť. Jelikož jsem se ve své práci zaměřovala na udržitelnost, i tento projektu bych s ní ráda spojila a na každém dětském hřišti bych vytvořila naučný „koutek“, kde by se děti zábavnou formou dozvěděly např.: jaké odpadky patří do žlutých, zelených a modrých odpadkových kontejnerů, či nějaké další základní informace jak se chovat v přírodě, že pokud v lese odhodí igelitový pytlík, jeho rozklad potrvá několik desítek let. Myslím si, že tyto základní věci je důležité dětem vštěpovat už od útlého věku, aby se s touto problematikou seznámily a dokázaly se správně chovat.

Jak už jsem zmínila, došlo by k vybudování 5 ti nových dětských hřišť. Náklady na výstavbu by financovali obce, ve kterých by došlo k vybudování nového hřiště. Obce, které mají do 3 000 obyvatel, by si mohly zažádat o státní dotaci, muselo by však dojít ke splnění určitých podmínek. Náklady na výstavbu jednoho hřiště by se pohybovaly kolem 800 tisíc korun. Hřiště by bylo oplocené, nacházely by se zde houpačky, pískoviště,

skluzavka, domeček, prolézačka, závěsné houpací hnízdo, naučná tabule s hlavolamem (dítě se pokusí skrz hlavolam umístit věc do správného odpadkového kontejneru) a naučná tabule s obrázky předmětů a dobou jejich rozkladu v přírodě. U hřiště by se nacházely lavičky a odpadkový koš a bylo by veřejnosti zdarma dostupné.

Obrázek 11: Mapa nových dětských hřišť

Zdroj: vlastní zpracování ArcGIS Pro

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnocení historického vývoje a současného využití oblasti Prácheňsko aktivitami venkovského cestovního ruchu v kontextu udržitelnosti.

Pro dosažení tohoto cíle byla nejprve vytvořena literární rešerše, kde jsou informace o cestovním ruchu, venkovském cestovním ruchu a udržitelném cestovním ruchu. Byly zde objasněny tři hlavní pilíře udržitelného cestovního ruchu, a to konkrétně ekonomického, ekologického a sociálního pilíře.

Dále následovala praktická část, která byla zaměřená na popis oblasti pomocí vytvořených map, byla zde zkoumána dostupnost ubytovacích a stravovacích zařízení v Prácheňsku a byly představeny hlavní přírodní a kulturně-historické atraktivity. Sběr dat proběhl prostřednictvím dotazníkového šetření, jež bylo provedeno v měsících únor a březen roku 2022, ve vybraných obcích oblasti Prácheňska. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 204 respondentů, z nichž bylo 59 % žen a 41 % mužů. Data byla podrobena analýze, ze které byly zjištěny podle rezidentů hlavní nedostatky a přednosti zkoumané oblasti, dopady cestovního ruchu na zkoumanou oblast, životní prostředí a celkovou spokojenost rezidentů v oblasti jejich bydliště. Dále byl měřen sociokulturní dopad pomocí iritačního indexu, který zkoumal intenzitu turistické aktivity v destinaci. Nejvyšší procento této aktivity bylo zaznamenáno v obci Strašice, a to 159,57 %. Byly zde zkoumány a statisticky okomentovány hypotézy a jejich závislosti.

Na základě zjištěných poznatků z dotazníků byla navržena opatření, které vedou ke zvýšení spokojenosti rezidentů v oblasti. Návrhovým opatřením je nová cyklotrasa, která spojuje přírodní atraktivity s kulturními v rámci několikakilometrového okruhu. Tato trasa je vytvořena v turisticky méně využívaných částech Prácheňska, z důvodu odlehčení přetěžovaných turistických oblastí. Dalším opatřením je rozšíření dětských hřišť, jejichž vybudování bylo provedeno na několika místech Prácheňska.

I. Summary and keywords

The main objective of this thesis is to evaluate the historical development and current use of the Prácheňsko region by rural tourism activities in the context of sustainability. The work includes an evaluation of the products and services offered, the development of the intensity of the use of the area by tourism. The irritation of local inhabitants towards tourists is investigated and using the Defert's tourist function it is calculated which villages express the greatest intensity of tourist activity and which the least.

The work is based on a questionnaire survey. The questionnaire survey was conducted in February and March 2022 in 7 selected locations. Subsequently, the thesis evaluated the most important questions, which were verbally commented and displayed in a graph. Based on the open-ended questions, suggestions were made for further use in line with sustainability.

Keywords: rural tourism, sustainability tourism, irritation index, Prácheňsko region

II. Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

Affifi, A. A., & Clark, V. (1997). *Computer-aided Multivariate Analysis*. New York: Chapman&Hall/CRC.

Beránek, J., & Zelenka, J. (2013). *Ekonomika cestovního ruchu: management cestovního ruchu v chráněných územích*. Mag Consulting.

Doxey, G. (1975). *A Causation Theory of Visitor–Resident Irritants: Methodology and Research Inferences. The Impact of Tourism*. In the Sixth Annual Conference Proceedings, pp.195-198. San Diego: The Travel Research Association.

Hájek, P., Zichová, J., & , M. (1995). *Turistický průvodce: turismus České republiky : vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Papyrus.

Janeček, P., & Tluchoř, J. (2016). *XIX. MEZINÁRODNÍ KOLOKVIUM O REGIONÁLNÍCH VĚDÁCH*. Masarykova univerzita. <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/Sbornik2016.pdf>

Kocourek, J., Zichová, J., & , M. (2004). *Český atlas: turismus České republiky : vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Grada.

Maier, K. (2012). *Udržitelný rozvoj území*. Grada.

Mehta, C. R., & Patel, N. R. (2006). *Exact Tests*. Chicago: SPSS Inc.

Nolan, S. A., & Heinzen, T. E. (2007). *Statistics for the Behavioral Sciences*. New York: Worth Publishers

Novacká, L. (2013). *Cestovní ruch, udržitelnost a zodpovědnost na mezinárodním trhu*. Ekonóm.

Orieška, J., & Zelenka, J. (2010). *Služby v cestovním ruchu: management cestovního ruchu v chráněných územích*. Idea servis.

Palatková, M., Zichová, J., & , M. (2011). *Ekonomika turismu: turismus České republiky : vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Grada.

Pásková, M., & Zelenka, J. (2018). *Společensky odpovědný cestovní ruch*. Idea servis.

Rabušic, L., Soukup, P., & Mareš, P. (2019). *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. Brno: Masarykova univerzita

Řezanková, H. (2007). *Analýz dat z dotazníkových šetření*. Příbram: Professional Publishing.

Stříbrná, M. (c2005). *Venkovská turistika a agroturistika*. Profi Press.

Šimková, E. (2015). *Aktuální témata rozvoje venkovského cestovního ruchu v ČR*. Gaudeamus.

Šíp a kol., J. (2020). *Venkovský cestovní ruch*. Společnost vědeckých expertů cestovního ruchu (SVECR). <http://www.svecr.cz/monografie-svecr-venkovsky-cestovni-ruch/f15529>

Vítejte v jižních Čechách: Welcome to South Bohemia = Willkommen in Südböhmen. (2020). Jihočeská centrála cestovního ruchu.

Závodná, L. S. (2015). *Udržitelný cestovní ruch: principy, certifikace a měření*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Zelenka, J., & Pásková, M. (2013). *Udržitelný cestovní ruch: management cestovního ruchu v chráněných územích* (Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd). Gaudeamus.

Zelenka, J., & Pásková, M. (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu* (Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd). Linde Praha.

Internetové zdroje:

Asociace regionálních značek (© 2010-2022). *PRÁCHEŇSKO regionální produkt*. Dostupné 14. března 2022 z <https://www.regionalni-znacky.cz/prachensko/>

Český statistický úřad (2018). *Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2021*. Dostupné 28. března 2022 z <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>

Český statistický úřad (2022). *Hromadná ubytovací zařízení České republiky*. Dostupné 28. března 2022 z <https://vdb.czso.cz/huz/index.jsp>

DS Prácheňsko, z.s. (28.11.2018). *Rozvojová a marketingová strategie cestovního ruchu turistické oblasti Prácheňsko 2019 – 2024*. Dostupné z: [Místní akční skupina LAG Strakonicko \(prachensko.eu\)](http://www.mistniakcni-skupina-lag-strakonicko.eu)

Jižní Čechy (© 2022). *Poutní kostel sv. Anny – Kraselov*. Dostupné 26. února 2022 z <https://www.jiznicechy.cz/turisticke-cile/844-poutni-kostel-sv-anny-kraselov>

Krokodýlí ZOO Protivín (© 2022). *Navštivte unikátní ZOO ve střední Evropě*. Dostupné 14. března 2022 z <https://krokodylizoo.cz/>

Krušlovský včelín (©2022). *Machův včelín Krušlov*. Dostupné 14. března 2022 z <http://www.kruslovskyvcelin.cz/>

Kudy z nudy (© 2022). *Městské muzeum a galerie Vodňany*. Dostupné 14. března 2022 z <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/mestske-muzeum-a-galerie-vodnany>

MAS Brána Písecka (©2022). *Regionální značka Prácheňsko*. Dostupné 28. března 2022 z <https://www.branapisecka.cz/>

MAS Vodňanská ryba (©2022). *Studie rozvoje cestovního ruchu na Prácheňsku*. Dostupné 14. března z https://www.vodnanskaryba.eu/upload/File/2013/studie_rcr_prachensko.pdf

Městská knihovna Písek (© 2022). *Prácheňsko všemi smysly*. Dostupné 14. března 2022 z http://www.ctenizpisku.cz/cteni_dila/prachensko-vsemi-smysly/

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (©2022). *Místní akční skupina (MAS)*. Dostupné 23. března 2022 z [https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/m/mistni-akcni-skupina-\(mas\)](https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/m/mistni-akcni-skupina-(mas))

Muzeum středního Pootaví Strakonice (©2022). *Mlýn Hoslovice*. Dostupné 14. března 2022 z <https://muzeum-st.cz/mlyn-hoslovice>

Pohádková kovárna Selibov (©2022). *Jak šel čas*. Dostupné 26. února 2022 z <https://www.pohadkovakovarna.cz/index.php>

III. Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázek 1: Mapa Prácheňsko regionální produkt	29
Obrázek 2 - Mapa obcí Prácheňsko	30
Obrázek 3 - Mapa řek a rybníků na Prácheňsku	31
Obrázek 4 - Mapa zalesnění na Prácheňsku	32
Obrázek 5 - Mapa historických památek	33
Obrázek 6 - Mapa technických památek.....	34
Obrázek 7 - Mapa ubytovacích zařízení	35
Obrázek 8 - Mapa stravovacích zařízení.....	35
Obrázek 9: Kartogram turistické aktivity	46
Obrázek 10: Návrh nové cyklotrasy	60
Obrázek 11: Mapa nových dětských hřišť	61
Tabulka 1 - Odhad lůžek ubytovacích zařízení.....	45
Tabulka 2 - Defertova funkce	45
Tabulka 3: Spokojenost s dostupností služeb v regionu podle věku.....	46
Tabulka 4: Názor místních na chování turistů k rezidentům podle vzdělání.....	47
Tabulka 5: Ochota pomáhat zlepšovat životní prostředí podle společenského statusu	48
Tabulka 6: Dopady nadměrného množství odpadků podle pohlaví.....	49
Graf 1: Společenský status respondentů	36
Graf 2: Jak často rezidenti vnímají pohyb turistů	37
Graf 3: Vztah rezidentů k přítomnosti turistů.....	37
Graf 4: Dopady CR ve vybraných oblastech	38
Graf 5: Jaké návštěvníky vidí rezidenti v oblasti nejraději.....	39
Graf 6: Zvýšení množství návštěvníků v oblasti v souvislosti s COVID-19	39
Graf 7: Dostatek práce pro místní obyvatele	40
Graf 8: Spokojenost s dostupností služeb v regionu	40
Graf 9: Škody způsobené turisty na životním prostředí.....	41
Graf 10: Nákup produktů dovezených či lokálních	42
Graf 11: Změny cen v restauracích kvůli turismu.....	42
Graf 12: Ohleduplnost turistů ke kulturním a historickým památkám	43

IV. Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník

Příloha 2: Tabulka závislostí

V. Přílohy

Příloha 1: Dotazník

1) Jak často zde vnímáte pohyb turistů?

- Vždy nebo téměř vždy
- Občas
- Zřídka
- Téměř nikdy
- Nevím/nevšímám si

2) Jaký je Váš subjektivní vztah k přítomnosti turistů v oblasti/místě Vašeho bydliště?

- Velmi pozitivní
- Pozitivní
- Neutrální
- Negativní
- Velmi negativní

3) Pál/a byste si, aby se počet návštěvníků oblasti/místa Vašeho bydliště?

- Zvýšil
- Snížil
- Zůstal stejný
- Nevím/je mi to jedno

4) Jak pocítujete negativní dopady cestovního ruchu? (prosíme označte svůj názor)

	Pocítuji silně	Pocítuji, ale zatím nezpůsobují větší problémy	Zatím nepocítuji, ale v budoucnu očekávám problémy	Nepocítuji, ani v budoucnu problémy neočekávám
Neukázněnost cyklistů	☐	☐	☐	☐
Nadměrné množství odpadků	☐	☐	☐	☐
Nadměrná hlučnost	☐	☐	☐	☐
Ničení historických objektů a objektů CR	☐	☐	☐	☐

Zvýšená kriminalita	☐	☐	☐	☐
Využívání a zábory půdy	☐	☐	☐	☐
Komerencializace	☐	☐	☐	☐
Pohyb velkého množství lidí	☐	☐	☐	☐
Pohyb velkého množství automobilů	☐	☐	☐	☐

5) Jak pociťujete pozitivní dopady cestovního ruchu? (prosíme označte svůj názor)

	Pociťuji silně	Pociťuji, ale zatím nezpůsobují větší problémy	Zatím nepociťuji, ale v budoucnu očekávám problémy	Nepociťuji, ani v budoucnu problémy neočekávám
Zaměstnanost	☐	☐	☐	☐
Zvýšení příjmů obce	☐	☐	☐	☐
Nárůst rekreačních kapacit (využívání i místními obyvateli)	☐	☐	☐	☐
Zlepšení stavu chátrajících objektů	☐	☐	☐	☐
Posílení místní identity obyvatel a nárůst sounáležitosti	☐	☐	☐	☐

6) Jaké návštěvníky zde vidíte nejraději?

- Čechy
- Zahraniční turisty
- Rodiny s dětmi
- Baťůžkáře
- Cykloturisty
- Motorizované turisty
- Školní výlety
- Je to různé/individuální
- Nevím/je mi to jedno

7) Pociťujete škody způsobené návštěvníky na životním prostředí?

- Ano, velmi intenzivně

- Spíše ano
- Ani ano, ani ne
- Spíše ne
- Vůbec ne

8) Pokud ano, můžete uvést konkrétní příklady?

9) Odebíráte produkty od lokálních výrobců nebo dáváte přednost potravinám dovozených?

- Kupuji produkty výhradně od lokálních výrobců.
- Snažím se kupovat od lokálních výrobců, ale někdy koupím i dovezené potraviny.
- Nezáleží mi, zda je potravina od lokálních výrobců či dovozená, kupuji to nejlépejší.
- Je mi to jednoduše nezáleží mi na místě výroby ani na ceně.

10) Pociťujete, že by se změnila v místních obchodech, restauracích apod. ceny kvůli turismu?

- Ano, ceny se zvýšily a vadí mi to
- Ano, ceny se zvýšily, ale nevadí mi to
- Ne, nepostřehla jsem zvýšení cen

11) Pomáháte nějakým způsobem zlepšit životní prostředí? (sbírání a třídění odpadků, využívání recyklovaných materiálů)

- Ano
- Ne

12) Pokud jste v předchozí otázce odpověděli ano, prosím uveďte, jakým způsobem.

13) Myslíte si, že se turisté chovají ohleduplně ke kulturním a historickým památkám v oblasti?

- Ano
- Ne
- Nevím

14) Myslíte si, že se turisté chovají s respektem k místním obyvatelům?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

15) Vnímáte Prácheňsko jako znečištěné?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne

- Ne
- Nedokážu posoudit

16) Setkal/a jste se někdy s pojmem „udržitelný cestovní ruch“?

- Ano
- Ne
- Nevím

17) Myslíte si, že je zde dostatek ubytovacích a stravovacích zařízení poskytujících služby venkovského cestovního ruchu?

- Ano
- Ne
- Nevím

18) Myslíte si, že se poskytovatelé těchto služeb chovají v souladu s udržitelností?

- Ano
- Ne
- Nevím

19) Co byste ukázal/a v regionu, kde žijete, návštěvě, které si vážíte a která za Vámi přijela poprvé?

20) Zvýšilo se podle Vašeho názoru množství návštěvníků oblasti/obce v letošním roce (v souvislosti s Covid-19)?

- Ano, výrazně
- Ano, mírně
- Ne, žádný nárůst jsem nepozoroval/a
- Spíše se mírně snížilo
- Naopak, výrazně se snížilo

21) Je zde dostatek práce pro místní obyvatele?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

22) Stěhují se do obce noví lidé?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

23) Komunikuje obec s rezidenty problematiku rozvoje obecně i rozvoje cestovního ruchu?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

24) Myslíte, že obec vyvíjí dostatečné úsilí k podpoře udržitelnosti cestovního ruchu?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

25) Prosím uveďte, zda něco v tomto místě postrádáte.

26) Vyhovuje Vám venkovský styl života?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

27) Jak jste spokojený s dostupností služeb ve Vašem regionu?

- Velice spokojen
- Spokojen
- Nevím
- Nespokojen
- Velice nespokojen

28) Jaké je Vaše pohlaví?

- Muž
- Žena

29) Kolik Vám je let?

- 20 let a méně
- 21 - 40
- 41 - 60
- 61 a více let

30) Nejvyšší dosažené vzdělání

- Základní
- Středoškolské bez maturity (vyučen)

- Středoškolské s maturitou
- Vysokoškolské

31) Jaký je Váš společenský status?

- Zaměstnanec
- Student
- OSVČ
- Důchodce
- Na mateřské/rodičovské dovolené
- Nezaměstnaný/v domácnosti

32) Jak dlouho zde žijete?

- Žiji zde od narození
- Přivdala jsem se/přiženil
- Přistěhoval/a jsem se před více než 5 lety
- Přistěhoval/a jsem se před méně než 5 lety

33) Jaký počet obyvatel má obec, ve které bydlíte?

- Méně jak 2 000 obyvatel
- 2 001 – 10 000 obyvatel
- 10 001 – 30 000 obyvatel
- Více než 30 001 obyvatel

Příloha 2: Tabulka závislostí

Otázka	Pohlaví	Věk	Vzdělání	Společenský status	Délka života v obci	Počet obyvatel v obci
1. Jak často vnímáte pohyb turistů?		(0,002;0,005) (0,18;0,25)	(0,002;0,005) (0,19;0,26)	(0,036;0,046)		
2. Jaky je Vaš subjektivní vztah k přítomnosti turistů v oblasti/místa Vašeho bydliště?						
3. Přálí/a byste si, aby se počet návštěvníků oblasti/místa Vašeho bydliště?						
4. a. Jak pociťujete dopady CR - neukázněnost cyklistů						
4. b. Jak pociťujete dopady CR - nadměrné množství odpadků	0,000	0,000	0,001	(0,000;0,002)		0,028
4. c. Jak pociťujete dopady CR - nadměrná hloučnost						0,008
4. d. Jak pociťujete dopady CR - ničení historických objektů		(0,007;0,012) (0,030;0,040)			(0,010;0,016)	
4. e. Jak pociťujete dopady CR - zvýšená kriminalita						
4. f. Jak pociťujete dopady CR - využívání a záborů půdy		(0,003;0,006) (0,002;0,004)	(0,024;0,032) (0,015;0,021)			
4. g. Jak pociťujete dopady CR - komercionalizace	0,027					
4. h. Jak pociťujete dopady CR - pohyb velkého množství lidí		0,017				
4. ch. Jak pociťujete dopady CR - pohyb velkého množství automobilů	0,023		0,046	(0,000;0,002)		
5. a. Jak pociťujete dopady CR - zaměstnanost				(0,026;0,035)		0,50
5. b. Jak pociťujete dopady CR - zvýšení příjmů obce						
5. c. Jak pociťujete dopady CR - nárůst rekreačních kapacit						
5. d. Jak pociťujete dopady CR - zlepšení stavu chátrajících objektů			0,053			
5. e. Jak pociťujete dopady CR - posílení místní identity		(0,009;0,015) (0,022;0,031)	(0,035;0,045)		(0,001;0,004)	
6. Jaké návštěvníky zde vidíte nejraději?		(0,003;0,007)		(0,027;0,035) (0,004;0,008)		
7. Pociťujete škody způsobené návštěvníky na životním prostředí?		0			(0,001;0,003)	
9. Pociťil jste, že by se změnil v místních obchodech ceny kvůli turismu?						
10. Pomáháte nějakým způsobem zlepšit životní prostředí?				(0,000;0,001) (0,040;0,051)		
11. Chovají se turisté ohleduplně ke kulturním a historickým památkám v oblasti?			0,013	(0,037;0,047) (0,011;0,017)		
12. Chovají se turisté s respektem k místním?			(0,000;0,001) 0,001			
13. Vnímáte Prácheňsko jako znečištěné?		0,004 0,000			(0,008;0,013)	
14. Setkal/a jste se někdy s pojmem udržitelný cestovní ruch?						
15. Je zde dostatek ubytovacích a stravovacích zařízení poskytující služby venkovského CR?	0,039					(0,005;0,009)
16. Chovají se poskytovatelé těchto služeb v souladu s udržitelností?						
17. Zvýšilo se množství návštěvníků oblasti v souvislosti s COVID-19?						
18. Je zde dostatek práce pro místní obyvatele?						
19. Stěhují se do obce noví lidé?						0,036
20. Komunikuje obec s rezidenty problematiku rozvoje i rozvoje CR?		(0,000;0,001)				
21. Vyvíjí obec dostatečné úsilí k udržitelnosti CR?						
22. Vyhovuje Vám venkovský styl života?				(0,017;0,024)		(0,000;0,000)
23. Jak jste spokojen/a s dostupností služeb v regionu?		(0,009;0,014)	(0,013;0,020)			